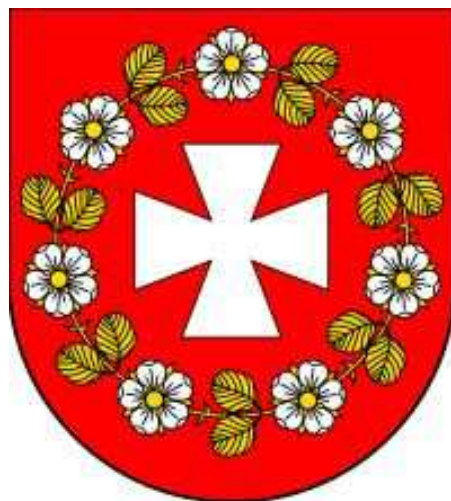

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2015 -2020

CZERWONKA 2015

Spis treści:

I. Wstęp	
II. Procedura tworzenia	
Uwarunkowania prawno - systemowe	
II.2 Metodyka prac nad Strategią.....	
III. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii	
III.1 Charakterystyka gminy	
III.2 Podmioty gospodarcze.....	
III.3 Poziom życia ludności	
III.4 Zasoby mieszkaniowe.....	
III.5 Prognoza demograficzna.....	
III.6 Rynek pracy.....	
III.7 Ochrona zdrowia.....	
III.8 Edukacja i wychowanie.....	
III.9 Sport i rekreacja	
III.10 Organizacje pozarządowe.....	
III.11 Kultura.....	
III.12 Charakterystyka systemu pomocy społecznej	
III.13 Bezpieczeństwo publiczne	
III.14 Infrastruktura, transport i komunikacja.....	
III.15 Ochrona środowiska	
IV. Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami końcowymi	
IV.1 Ubóstwo	
IV.2 Alkoholizm lub narkomania.....	
IV.3 Niepełnosprawność.....	
IV.4 Szczególne uwarunkowania nasycenia problemami społecznymi	
V. Analiza SWOT	
VI. Cele strategii	
VI.1 Cel główny.....	
VI.2 Cele szczegółowe	
VI.3 Szczegółowe wskaźniki	
VIII. Planowany budżet	

VIII. Harmonogram	
XI. System wdrażania strategii	
X. Monitoring	
X.1 Termin okresowego przeglądu:	
X.2 Zadania związane z przeglądem:	
X.3 Zarządzanie ryzykiem:	
XI. Ewaluacja	
Podsumowanie	

I. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwonka na lata 2015-2020 jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju i integracji polityki społecznej.

Istotną sprawą jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi instytucjami polityki społecznej, działającymi na rzecz danej zbiorowości: rządowymi, samorządowymi i pozarządowymi. W rzeczywistości jednak zintegrowanie działań napotyka wiele trudności i barier finansowych, administracyjnych i kompetencyjnych. W tej sytuacji największy ciężar związany z koniecznością organizowania i podejmowania działań nakierowanych na rozwiązywanie problemów społecznych spada na gminy a dokładnie na ośrodek pomocy społecznej. Niezależnie bowiem od sprawności i funkcjonalności całego systemu polityki społecznej, ludzie muszą mieć możliwości szukania pomocy w trudnych sytuacjach, które ich dotyczą. Najczęściej zaś szukają jej tam, gdzie im najbliżej – w społeczności lokalnej, w której żyją.

W skali lokalnej, w skali gminy raczej nie należy oczekiwać, by jakiegokolwiek działania i zaangażowane środki przyczyniły się do wyeliminowania problemów z życia społecznego. W strategii rozwiązywania problemów społecznych chodzi zatem przede wszystkim o stworzenie takiego kompleksowego systemu działań, organizacji i instytucji pomocowych, aby powstrzymać pojawienie się nowych obszarów problemowych. Dotychczas udzielana pomoc społeczna w przeważającym zakresie ma charakter interwencyjny a działalność jednostki organizacyjnej ogranicza się głównie do realizacji zadań obowiązkowych. Nowe podejście w polityce społecznej ma być wyznacznikiem zmiany. Poczynając od postrzegania działalności pomocy społecznej jako inwestycji, którą da się w przybliżeniu oszacować i rozliczyć. Tym działaniom mogą posłużyć narzędzia informatyczne powstałe w ramach projektu: **„Kalkulator Kosztów Zaniechania, wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań na Mazowszu w zakresie polityki społecznej, w obszarze analizy kosztów braku podejmowania działań aktywizująco-wspierających”**, realizowanego w ramach Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej”, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Zakłada się, że narzędzia wytworzone w ramach tego projektu umożliwią zmianę i zobrazują ekonomiczne skutki różnych sposobów prowadzenia lokalnej polityki społecznej (interwencyjnej, prewencyjnej i aktywnej) w określonej perspektywie czasowej, poprzez analizę kosztów zaniechania i potrzebę rozwoju inwestycji społecznych.

Rzeczywisty kłopot z problemami społecznymi tkwi w tym, że mają one charakter sprzężony i na ogół nie występują w pojedynkę. Najczęściej pojawienie się jednego

problemu prowadzi do powstania lub ujawnienia następnego, czy raczej następnych problemów. Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania tych problemów musi zatem uwzględniać ten fakt i koncentrować się na budowaniu wielokierunkowych, kompleksowych programów interwencji nakierowanych na oddziaływanie zarazem na skutki i na źródła.

Działania, kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem, podejmowane w odpowiedzi na faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców, będą realizowane w 3 formach:

- działania o charakterze aktywizującym – polegające na zapobieganiu niekorzystnym zjawiskom
- działania o charakterze prewencyjnym
- działania o charakterze interwencyjnym – pomocy doraźnej, natychmiastowej w sytuacjach kryzysowych

Głównym narzędziem stosowanym w celu dokonania pozytywnych zmian będzie praca socjalna rozumiana jako wszelkie działania typu prospołecznego, których celem jest podtrzymywanie, chronienie lub rozwijanie interesów jednostek, rodzin, grup i społeczności.

Z pomocy społecznej bowiem musi wyjść impuls do budowania lokalnej polityki społecznej, to ona bowiem zbiera skutki niewydolności innych systemów.

II. Procedura tworzenia

II.1 Uwarunkowania prawno - systemowe

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. 2013, poz. 182 z późn. zm.). Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych,

których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Niniejsza strategia opracowana została na podstawie Zarządzenia Wójta Gminy Czerwonka Nr 29/2014 z dnia 19 sierpnia 2014 r. w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020. Zespół składał się z przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych.

Określenie priorytetowych kierunków i działań realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czerwonka na lata 2015-2020 jest kompatybilne z głównymi założeniami dokumentów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej i Polski, które wpływają na politykę społeczną i decydują o kształcie przedsięwzięć realizowanych w jej poszczególnych obszarach. Zaliczyć do nich możemy:

Poziom europejski :

Strategia Lizbońska;

Europejska Strategia Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu;

Europejska Strategia Zatrudnienia.

Poziom krajowy:

Strategia Polityki Społecznej;

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego;

Narodowa Strategia Spójności;

Strategia Rozwoju Kraju;

Krajowa Strategia Zatrudnienia;

Strategia Państwa Dla Młodzieży;

Narodowy Planu Działań na Rzecz Dzieci „Polska dla Dzieci”;

Strategia Rozwoju Edukacji;

Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia;

Narodowy Program Zdrowia;

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani;

Krajowy Program Wychodzenia z Bezdomności i Rozwoju Budownictwa Socjalnego na lata 2009-2015”;

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ustawy:

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 roku, poz.182 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 roku poz. 594 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U.2013, poz. 1456 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. 2011 Nr 43. poz. 225 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2013 poz. 135 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.);

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2013 , poz. 674);

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2012, poz. 1356 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 poz. 124 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. 2012, poz.1228).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwonka na lata 2015-2020 wpisuje się i odnosi do kanonu dokumentów polityki społecznej w wymiarze europejskim, krajowym i wojewódzkim. W zakresie rozwiązywania problemów społecznych szczególną wagę przypisuje się lokalnym programom, przyjętym uchwałą Rady Gminy w Czerwonce. Zaliczamy do nich:

1. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014 – przyjęty Uchwałą Nr XXVI/210/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 04 grudnia 2013 r.
2. Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2014 rok – przyjęty Uchwałą Nr XXVI/211/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 04 grudnia 2013 r.
3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015 uchwałą Nr VI/47/2011 Rady Gminy Czerwonka z dnia 14 kwietnia 2011 r.
4. Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodzina na lata 2011-2015 – przyjęty Uchwałą Nr VI/46/2011 Rady Gminy Czerwonka z dnia 14 kwietnia 2011 r.

5. Program współpracy Gminy Czerwonka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – przyjęty Uchwałą Nr XXVI/209/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 04 grudnia 2013 r.
6. Wieloletni Programu Osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014 -2020 – przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/225/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 15 stycznia 2014 r.

II.2 Metodyka prac nad Strategią

Niniejsza Strategia powstała w myśl zasady partycypacji społecznej, przy szerokim zaangażowaniu środowisk lokalnych, które uczestniczyły w pracach nad dokumentem, od diagnozy przez tworzenie założeń planistycznych po opracowanie systemu monitoringu i ewaluacji zapisanych celów. Proces ten przebiegał w sześciu głównych etapach:

Etap I – Powołanie Zespołu ds. aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W skład Zespołu weszli przedstawiciele następujących instytucji :

Teresa Rogalska – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Katarzyna Ambroziak – Urząd Gminy

Agnieszka Balcerzak – Ośrodek Zdrowia w Czerwonce

Janusz Świdorski – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonce

Katarzyna Tyburzec – Gminny Zespół Administracyjny Szkół

Mariola Krakowska – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Grzegorz Łuniewski – Gminny Ośrodek Kultury

Paulina Lewandowska – Gminna Biblioteka Publiczna

Aneta Garwarska – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Etap II - Opracowanie diagnozy problemów społecznych, występujących w gminie.

Etap III - Opracowanie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Etap IV - Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Etap V - Sporządzenie raportu z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględniającej rezultaty przeprowadzonych konsultacji.

Etap VI - Zatwierdzenie raportu z konsultacji oraz przygotowanie ostatecznej wersji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Przy aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wykorzystano Metodę Aktywnego Planowania Strategicznego oraz analizę SWOT. Punktem wyjścia była analiza sytuacji polegająca na identyfikacji słabych i mocnych stron, istniejących metod rozwiązywania problemów społecznych oraz identyfikacji problemów grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, prowadząca do określenia szans i zagrożeń w otoczeniu. Jednocześnie przyjęto założenie, że Strategia powinna być wyrazem woli mieszkańców, a jej formułowanie i wdrażanie jest procesem społecznym. Istotnym elementem było więc przygotowanie Strategii w sposób partycypacyjny, a więc z udziałem lokalnej społeczności.

III. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii

III.1 Charakterystyka gminy

Gmina Czerwonka jest gminą wiejską położoną w środkowo- północnej części województwa mazowieckiego, w środkowej części powiatu makowskiego. Według fizyczno-geograficznego podziału Polski leży ona na Nizinie Północno-Mazowieckiej pomiędzy doliną Orzycy i Narwi na Wysoczyźnie Ciechanowskiej. Na południe od gór rozciąga się równina ku dolinie Narwi. Zachodnim skrajem gminy płynie rzeka Orzyc. Najbliższym miastem jest Maków Mazowiecki, będący siedzibą powiatu - oddalony o 10 km.

Gmina Czerwonka zajmuje obszar około 110,6 km² (11.059 ha), co stanowi 10,39% powierzchni powiatu. Na dzień 31 grudnia 2013 roku zamieszkiwana była przez 2 722 mieszkańców. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi: 25

Gmina Czerwonka sąsiaduje z 6 gminami wiejskimi. Od południa z gminami: Szelków i Rzewnie, od zachodu z miastem Maków Mazowiecki i gminą Karniewo, od północy z gminą Płoniawy-Bramura i Sypniewo i od wschodu z gminą Młynarze i miasto-gminą Różan. Odległość miejscowości gminnej Czerwonka od Makowa Maz. będącej siedzibą powiatu wynosi 10 km.

Pod względem administracyjnym gmina Czerwonka składa się z 26 miejscowości, w tym 23 mają statut następujących sołectw: Ulaski, Tłuszcz, Soje, Sewerynowo, Ponikiew Wielka, Perzanowo, Marianpole, Lipniki, Krzyżewo Jurki, Krzyżewo Marki, Janopole, Kałęczyn, Guty Małe, Guty Duże, Dąbrówka, Czerwonka, Ciemniewo, Cieciorki, Budzyno Wałędzięta, Budzyno Lipniki, Budzyno Bolki, Adamowo. Cechą charakterystyczną Gminy jest jej przynależność do obszarów znacznie zalesionych. Lasy zajmują powierzchnię 4 460 ha, co stanowi około 42 % ogólnej jej powierzchni.(56,9% stanowią lasy prywatne) Pod względem przyrodniczym należą one do IV Krainy Przyrodniczo-Leśnej Mazowiecko-Podlaskiej

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Rolniczy charakter gminy sprawia, że staje się ona coraz atrakcyjniejszym miejscem do wypoczynku i stałego osiedlania się dla zmęczonych trudami codziennego życia w wielkich aglomeracjach.

Doskonałe możliwości i niewielkie odległości od dużych miast (45 km od Ostrołęki, 40 km od Ciechanowa, 35 km od Przasnysza i 100 km od Warszawy) a także bardzo dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych w większości o nawierzchni bitumicznej jest kolejnym atutem gminy.

W gminie zauważalna jest niewielka nad reprezentacja mężczyzn w stosunku do kobiet, co jest przejawem ogólnej nieprawidłowości demograficznej, tj. statystycznie w większości gmin w kraju jest więcej kobiet, szczególnie starszych. Wzrasta również gęstość zaludnienia Gminy i na przełomie 10 lat (2002 -2013) liczba osób na 1 km² wzrosła o 1 osobę.

Rozwój Gminy powinien odbywać się w sposób ciągły i zaplanowany. Ważny kontekst dla zakresu Strategii wyznaczają narodowe strategie sektorowe oraz wojewódzkie dokumenty planistyczne, takie jak plan zagospodarowania przestrzennego, czy programy ochrony środowiska.

III.2 Podmioty gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Czerwonka utrzymuje się od paru lat na prawie niezmiennym poziomie. Drobne zmiany wynikają z ogólnej niekorzystnej sytuacji na rynkach co widoczne jest w ilości podmiotów gospodarczych w gminie.

I tak w 2007 roku czyli jeszcze przed 'kryzysem' zarejestrowanych podmiotów posiadających numer REGON było 147, w 2008 roku było ich 152 natomiast w 2009 roku nastąpił spadek do 123 podmiotów. W 2013 można zauważyć tendencję wzrostową, co przedkładało się na 135 podmiotów, z czego 96 to firmy jednoosobowe, 3 stanowiły spółki handlowe, jedna spółka z udziałem kapitału zagranicznego oraz jedna spółdzielnia socjalna. Wśród podmiotów dominuje działalność usługowa (70), pozostałe podmioty prowadzą działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (17) oraz przemysłu i budownictwa (31).

*Tabela nr 1. Charakterystyka podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON
(stan na dzień 31.XII roku 2011, 2012, 2013)*

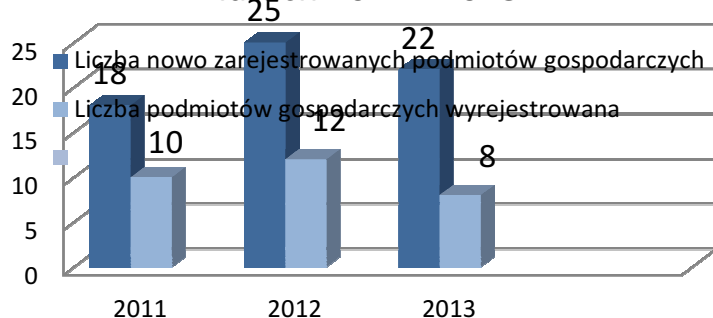
		Lata 2011-2013		
		2011	2012	2013
Ogółem		123	119	135
	Sektor publiczny	7	7	7
	Sektor prywatny	116	112	128
Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru REGON z podziałem na sekcje				
A.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	21	18	17
C.	Przetwórstwo przemysłowe	7	9	11
E.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	3	3
F.	Budownictwo	19	19	24
G.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	28	19	34
H.	Transport i gospodarka magazynowa	16	13	16
I.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3	3	2
M.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3	3	4
N.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	1	2

O.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	5	5
P.	Edukacja	5	5	3
Q.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	2	3
R.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	3	2
S,T	Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	7	6	9

Źródło: Bank Danych Lokalnych,, Portret Terytorialny adres: <http://stat.gov.pl>

Pod koniec 2013 roku wpisanych do rejestru REGON według danych statystycznych było 135 podmiotów gospodarki narodowej, z czego aż 94,8% należało do sektora prywatnego (128 firm prywatnych – stan na 31.12. 2013). Należy podkreślić, że nie wszystkie podmioty gospodarcze są rejestrowane w Urzędzie Gminy Czerwonka. Podmiotów gospodarczych obecnie na dzień 31.12.2013 roku według danych statystycznych CEDIG jest 98, natomiast najwięcej jest w branży budowlanej i transporcie drogowym.

Wykres nr 1: **Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych i podmiotów wyrejestrowanych w latach 2011 - 2013**

Źródło: Dane pochodzą z ewidencji działalności gospodarczej Urzędu Gminy Czerwonka (stan na dzień 31.12.2013 r.)

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Na podstawie analizy danych statystycznych pochodzących z Urzędu Gminy Czerwonka możemy wnioskować, że w Gminie wzrasta liczba podmiotów gospodarczych. Świadczy o tym przewaga podmiotów nowopowstałych nad podmiotami wyrejestrowanymi z rejestru działalności gospodarczej. Na przełomie 3 ostatnich lat (2011 -2013) systematycznie wzrastała liczba podmiotów gospodarczych, gdzie w 2011 – wzrost nastąpił o 8 podmiotów, w 2012- o 13 i w 2013 roku – o 14. Na rozwój podmiotów gospodarczych w gminie ma również wpływ dostępność środków od zewnętrznych źródeł finansowania na ich powstanie.

III.3 Poziom życia ludności

Rodzina jest podstawową komórką, która powinna zaspokoić potrzeby każdego z jej członków. Jest miejscem, gdzie człowiek wchodzi w podstawowe dla siebie związki z innymi ludźmi, uczy się bliskości emocjonalnej. Podstawą do życia jest zaspokojenie potrzeb fizjologicznych i biologicznych. Powinna je gwarantować rodzina. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Brak jest jednolitych i twardych danych, które umożliwiłyby jednoznacznie określenie poziomu życia ludności gminy Czerwonka. Pośrednie źródło informacji na ten temat mogą jednak stanowić wypowiedzi mieszkańców¹, z których 50 osób z pośród 107 osób wskazało na ubóstwo jako jeden z najbardziej zauważalnych problemów w gminie. Powyższe, w zestawieniu z danymi za 2013 r. wg których 25

---

¹ W badaniu mieszkańców odpowiedzi udzieliło 107 osób.

%² mieszkańców korzysta z pomocy społecznej, daje możliwość określenia w pewnym uproszczeniu, poziomu życia ludności. Poziom ten szacunkowo wydaje się niezadawalający w kontekście ogółu mieszkańców gminy, tzn. uzyskiwane dochody są nie wystarczające do zaspokojenia potrzeb bytowych.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Na podstawie analizy danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej i opracowań Instytutu Rozwoju Służb Społecznych odsetek ludności korzystających ze świadczeń pieniężnych do liczby ludności zamieszkałej w Gminie jest znacznie wyższy (14%) od średniej krajowej (9,6%) Wnioskować można zatem, iż pomimo utrzymującego się niewielkiego procentowo zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy społecznej – duża liczba mieszkańców osiąga dochody poniżej kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Warto wziąć pod uwagę, że mamy do czynienia z tendencją ubóstwa utrzymującego się w gminie na szeroką skalę. Ta kwestia powinna zostać uwzględniona choćby przy wskazywaniu działań długofalowych wspierających rozwój społeczno-gospodarczy.

III.4 Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe Gminy określa szczegółowo Uchwała Nr XX/174/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/163/2012 Rady Gminy Czerwonka z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Czerwonka na lata 2013 - 2018

Wykaz budynków i występujących w nich lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy przedstawia tabela nr 2

Lp.	Położenie budynków	Ilość lokali	Powierzchnia lokali w m ²	Ilość izb	Ilość lokali socjalnych
1.	Czerwonka – budynek	4	233,70 m ²	14	0

---

² Stosunek liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej(681) na podstawie OZPS za 2013 r do liczby mieszkańców gminy (2722)

	Ośrodku Zdrowia				
2.	Guty Duże – budynek po byłej Szkole Podstawowej	1	44,10 m ²	3	0
3.	Krzyżewo Marki – budynek po byłej Publicznej Szkole Podstawowej	2	72,00 m ²	4	0
OGÓŁEM:		7	249,80 m ²	21	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Czerwonka na podstawie Uchwały Nr XX/174/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/163/2012 Rady Gminy Czerwonka z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Czerwonka na lata 2013 - 2018

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Gmina Czerwonka nie dysponowała mieszkaniami socjalnymi. W Gminie Czerwonka dominuje budownictwo jednorodzinne.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Dotychczasowa polityka gminna nie zakłada wzrostu lokali socjalnych poprzez rozwój budownictwa socjalnego. Z dotychczasowych raportów, w tym Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok można wnioskować, że na terenie Gminy nie ma również osób ubiegających się o przyznanie lokali socjalnych. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym zasobem Gminy Czerwonka zakłada tworzenie zasobu mieszkań socjalnych poprzez przeznaczenie budynków komunalnych o niskim standardzie technicznym na mieszkania socjalne.

III.5 Prognoza demograficzna

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku gminę Czerwonka zamieszkiwało 2 722 osoby, w tym 1 337 kobiet i 1 385 mężczyzn. Gęstość zaludnienia gminy nie zwiększa się. Na koniec 2002 roku wynosiła 24 mieszkańców na 1 km², a na koniec 2013 r. również wynosiła - 24 osób/km². Nie zmieniła się liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn na przełomie 10 lat w ogólnej populacji mieszkańców (97 kobiet w 2002, i 97 kobiet w 2013).

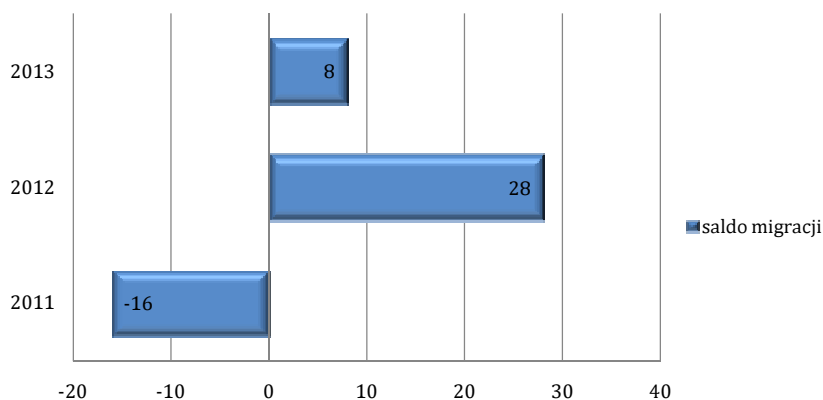
Tabela 3: Ruch naturalny mieszkańców Gminy Czerwonka w latach 2011 - 2013.

Kategoria	2011	2012	2013
Liczba urodzeń:	29	34	25
Liczba zgonów:	29	42	33
Przyrost naturalny:	0	-8	-8

Źródło: *Urząd Stanu Cywilnego w Czerwonce.*

Od 2012 roku spada liczba urodzeń żywych. W stosunku do roku 2011 w roku 2012 liczba urodzeń spadła o 8 osób i w kolejnym roku również o 8 osób. Jednak spadek liczby mieszkańców gminy może również być efektem ruchu migracyjnego, którego saldo w latach 2011-2013 jest zmienne tj. więcej osób w gminie się zameldowało w roku 2012 i 2013, natomiast w roku 2011 wymeldowało się o 16 osób więcej niż się zameldowało.

Wykres nr 2: Saldo migracji Gminy Czerwonka w latach 2011 - 2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Specyfikę zmiany ludności pod względem wieku w podziale na wiek przedprodukcyjny produkcyjny, poprodukcyjny prezentuje poniższa tabela.

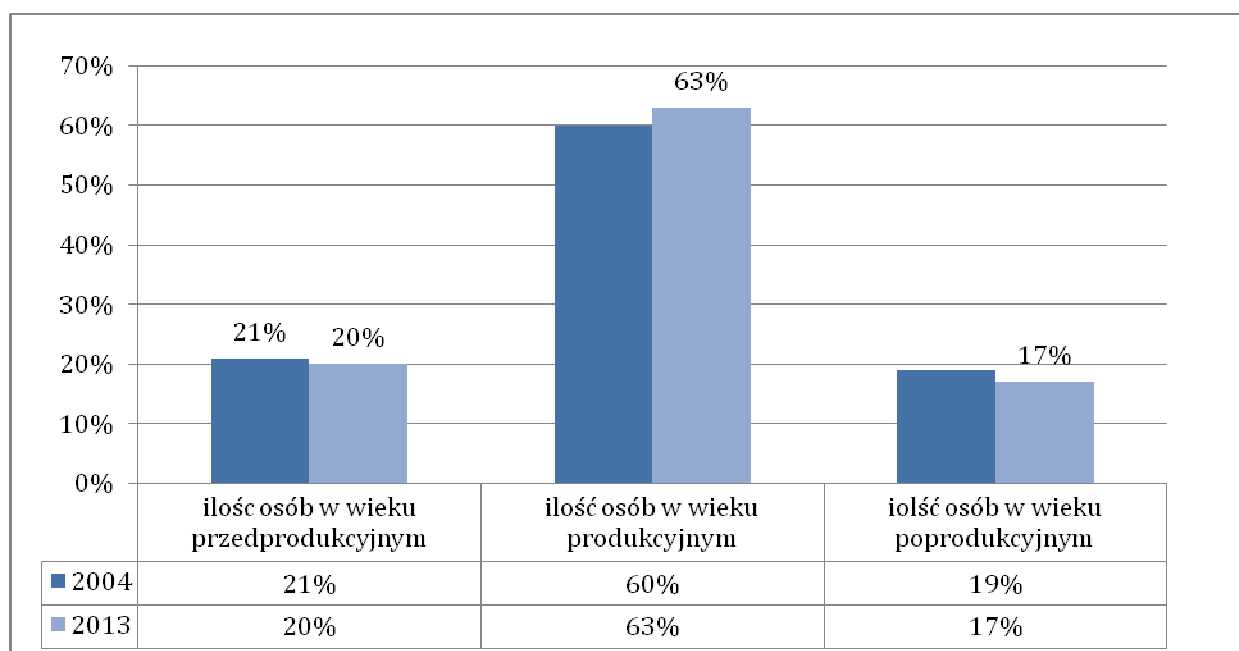
Tabela 4: Struktura porównawcza wieku mieszkańców Gminy Czerwonka na przełomie 10 lat tj: w latach 2004 i 2013.

Liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym	2004	2013
Ilość osób w wieku przedprodukcyjnym	554	553
ilość osób w wieku produkcyjnym	1 589	1 726
ilość osób w wieku poprodukcyjnym	487	443
RAZEM:	2 630	2 722

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Czerwonka.

Wykres uwzględniający zmiany ludności pod względem wieku w podziale na wiek przedprodukcyjny produkcyjny, poprodukcyjny w roku 2004 i 2014.

Wykres 3: Struktura wiekowa w roku 2004 i 2013.

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

W strukturze demograficznej mieszkańców Gminy Czerwonka widać systematyczny proces zwiększania się osób w wieku produkcyjnym a zmniejszenia osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje, zaś w wieku produkcyjnym rośnie. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 1%, o 3% zwiększyła się populacja osób w wieku produkcyjnym i o 2% zmniejszyła się populacja osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnikami sytuacji demograficznej są różnice pomiędzy liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów oraz saldo migracji.

III.6 Rynek pracy

Bezrobocie w gminie Czerwonka jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych, generujących powiększającą się skalę ubóstwa wśród jednostek i rodzin. Stopa bezrobocia w powiecie makowskim w zestawieniu z województwem i całym krajem w poszczególnych latach 2011-2013 na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosiła następująco:

Tabela nr 5 : Bezrobocie na dzień 31.12.2013 roku w kraju, województwie, powiecie

Podregion/ Region/Kraj	Bezrobocie na dzień 31 grudnia w latach 2011 - 2013		
	2011	2012	2013
Powiat makowski	25,0	25,8	25,7
województwo mazowieckie	9,9	10,8	11,0
Cały kraj	12,5	13,4	13,4

Tabela 6: Statystyka osób bezrobotnych na koniec poszczególnych lat 2011 - 2013.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem:	Powiat Makowski			Gmina Czerwonka		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
		4662	4879	4904	275	259
w tym kobiet:	2259	2232	2197	132	121	136
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	642	702	578	30	25	29
w tym kobiet:	312	278	253	17	11	13
Struktura wiekowa bezrobotnych						
Przedział wiekowy 18-24	1277	1317	1266	90	90	93
25-34	1388	1442	1402	81	69	83
35-44	788	856	901	42	41	44
45-54	762	759	790	45	40	41
55 i więcej	447	505	545	17	19	27
Poziom wykształcenia zarejestrowanych osób bezrobotnych						
Wyższe	303	323	306	14	19	19
Policealne i średnie zawodowe	943	950	1002	46	33	59
Średnie ogólnokształcące	883	901	889	52	54	44
Zasadnicze zawodowe	1436	1506	1531	87	84	89
Gimnazjalne i inne	1097	1199	1176	76	69	77
Do 12 miesięcy	2419	2257	2195	131	113	151
Od 12 – do 24 miesięcy	1025	1109	971	63	56	42

Powyżej 24 miesięcy	1218	1513	1738	81	90	95
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych						
OGÓŁEM	101	96	102	7	3	4
w tym kobiet:	51	40	49	3	1	2

Źródło: Sprawozdanie PUP za rok: 2011, 2012 2013.

Tabela 7: Ilość bezrobotnych uczestniczących w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu.

Formy wsparcia w latach 2011 - 2013	POWIAT			GMINA		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Prace interwencyjne	8	50	73	0	2	1
Roboty publiczne	0	7	16	0	1	2
Szkolenia	0	30	45	0	0	2
Staże zawodowe	339	819	728	18	32	30
Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	15	51	117	1	3	16
Prace społecznie użyteczne	0	0	63	0	0	8
Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	7	22	30	0	1	0
Dodatki aktywizacyjne	164	153	116	4	7	4

Źródło danych: Dane statystyczne PUP w Makowie Mazowieckim za lata 2011-2013

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Z danych, przedstawionych w tabelach wynika, że nominalna liczba bezrobotnych w gminie Czerwonka na przestrzeni lat 2011-2013 jest zmienna, pomimo, że bezrobocie w powiecie ma tendencję wzrostową. Oznacza to, że sytuacja na rynku

pracy w powiecie Maków Mazowiecki pogarsza się i jest proporcjonalna do skali zjawiska w województwie i kraju. W tej grupie obserwować można wzrost udziału osób bezrobotnych po 55 roku życia oraz osób niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia osób bezrobotnych, w 2013 roku nastąpił wzrost liczby osób zarejestrowanych z wykształceniem policealnym i zawodowym w stosunku do 2011 r. i 2012r.

Analizie poddane zostały również formy wsparcia osób bezrobotnych przez Powiatowy Urząd Pracy. Z danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim na przełomie lat 2012 -2013 wynika, że nastąpił znaczny wzrost osób zakładających działalność gospodarczą oraz osób aktywizowanych w formie prac społecznie użytecznych.

III.7 Ochrona zdrowia

Mieszkańcy gminy Czerwonka w ramach opieki medycznej mają dostęp do usług medycznych w przychodni lekarskiej na terenie miejscowości Czerwonka, która jest czynna w dni robocze w godzinach 8.00-18.00. w pozostałe dni opiekę przejmuje SOR w Makowie Mazowieckim. Lekarz rodzinny jest dostępny w przychodni codziennie w godzinach 8.00-13.00 oraz w godzinach popołudniowych po wcześniejszym uzgodnieniu. W uzasadnionych przypadkach pacjenci mogą skorzystać z wizyt domowych. Opieka medyczna specjalistyczna sprawowana jest przez SPZOZ w Makowie Mazowieckim.

1. **Śmiertelność** – w 2012 roku zmarło 30 osób (1,6%) spośród wszystkich pacjentów przychodni, w 2013 roku zmarło 32 osoby (1,7%), a w 2014 roku do dnia dzisiejszego 14 osób czyli 0,7 % pacjentów. Natomiast urodziło się analogicznie w 2012 roku 21 dzieci, w 2013 roku – 16 dzieci, a w 2014 roku – 9 dzieci.

2. **Profilaktyka zdrowotna**

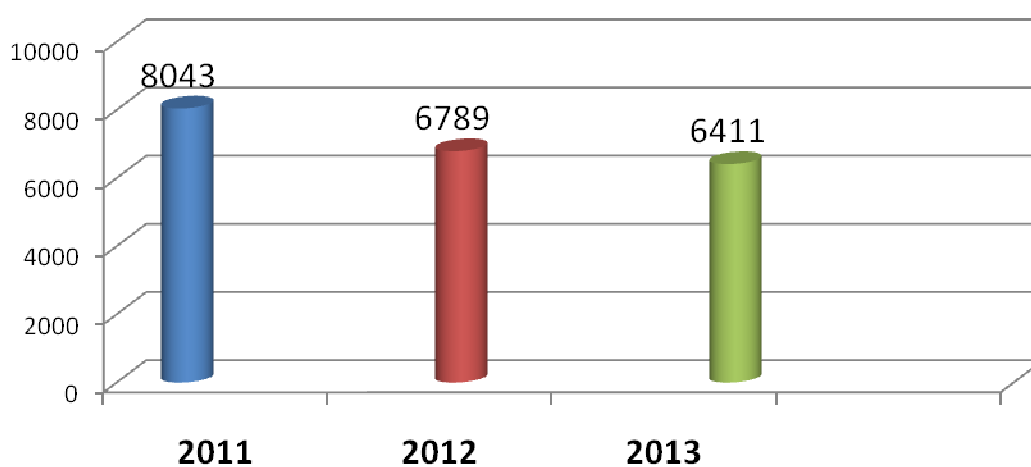
Personel przychodni realizuje Program Profilaktyki Gruźlicy oraz Program Profilaktyczny w kierunku Chorób Układu Krążenia. Poza tym jest prowadzona edukacja zdrowotna wśród pacjentów przychodni oraz wśród uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum.

3. **Infrastruktura ambulatoryjna, szpitalna, rehabilitacyjna**

Na terenie gminy znajduje się 1 przychodnia lekarska, gdzie przyjmuje 1 lekarz chorób wewnętrznych specjalista medycyny rodzinnej. Pacjentami

przychodni są głównie mieszkańcy gminy Czerwonka ale też okolicznych gmin. Ogólna liczba zapisanych pacjentów to 1895 osób. Gmina ma na swoim terenie również gabinet stomatologiczny, gdzie przyjmuje 1 stomatolog ogólnie dostępny. Najbliższy szpital znajduje się w Makowie Mazowieckim odległym o około 13 km od Czerwonki. Świadczenia rehabilitacyjne realizowane są właśnie przez ten szpital oraz placówkę NZOZ w Różanie. Czerwonka posiada też na swoim terenie Punkt Apteczny czynny w dni robocze w godzinach 8.00-14.00, gdzie pacjenci mogą zrealizować recepty oraz zakupić leki do domowej apteczki.

Wykres 3: Liczba udzielonych porad w ramach POZ w latach 2011 - 2013.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS 2011-2013.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Analizując zgromadzone dane w zakresie dostępu mieszkańców gminy do podstawowej opieki zdrowotnej można jednoznacznie stwierdzić tendencję spadkową w ilości udzielonych porad. Zapewne większa liczba placówek służby zdrowia - szczególnie w miejscach o utrudnionym komunikacyjnie dostępie, przyczyniłaby się do jeszcze większej poprawy zdrowia mieszkańców, jednak ich powołanie wiąże się przede wszystkim z dużymi nakładami finansowymi. To samo dotyczy się dostępu do lekarzy specjalistów.

Z doświadczenia pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej wynika niepokojąca obserwacja, że coraz częściej osoby potrzebujące pomocy nie posiadają podstawowych ubezpieczeń zdrowotnych.

III.8 Edukacja i wychowanie

Gmina Czerwonka w roku szkolnym 2013/2014 była organem prowadzącym dla 1 Szkoły Podstawowej i 1 Publicznego Gimnazjum w Czerwonce.

Szkoła Podstawowa

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Czerwonce jest 6-klasową szkołą do której uczęszczają dzieci z terenu gminy. Mamy 6 oddziałów klasowych i 4 oddziały przedszkolne. Szkoła jest mała (w roku szkolnym 2013/2014 do szkoły podstawowej uczęszczało 104 uczniów w tym 46 dziewczynek, zaś do oddziałów przedszkolnych 55 dzieci w tym 28 dziewczynek). W szkole zatrudnionych jest 16 nauczycieli (wszyscy posiadają kwalifikacje do nauczania (wykształcenie wyższe magisterskie i przygotowanie pedagogiczne). Kadra pedagogiczna stosuje podczas pracy z uczniem nowoczesne metody i formy nauczania. Wdrażane są innowacje pedagogiczne. Budynek szkoły posiada jedno piętro. Zarówno w środku jak i na zewnątrz przestrzegany jest porządek, a spokoju i bezpieczeństwa strzegą pracownicy szkoły. Szkoła dysponuje 4 salami przedszkolnymi z dostępem do dostosowanych zgodnie z wymaganiami łazienek, 6 salami lekcyjnymi wyposażonymi w nowoczesne pomoce dydaktyczne, pracownię komputerową wyposażoną w stanowiska komputerowe z dostępem do szerokopasmowego internetu. Szkoła posiada także : sekretariat, bibliotekę, pokój nauczycielski, pomieszczenie do podgrzewania i wydawania posiłków, stołówkę, gdzie można zjeść smaczne posiłki. Aby dzieci mogły spędzić wolny czas przed lub po lekcjach funkcjonuje dla nich świetlica. Organizowane są różnego rodzaju zajęcia chroniące przed nudą, wspomagające rozwój dziecka , wyrównujące deficyty u uczniów. Uczniowie przerwy spędzają zazwyczaj na obszernych korytarzach, których ściany są kolorowe, a na korkowych tablicach widnieją różnorodne gazetki i prace wykonane przez uczniów. Przy wejściu do szkoły zamieszczona jest tablica informacyjna zawierająca informacje dla uczniów i rodziców.

Uczniowie mają postawione wysokie wymagania edukacyjne. Potwierdzają to

wyniki sprawdzianu klasy VI, które od lat są wyższe niż średnia w województwie i kraju. Szkoła jest bezpieczna i przyjazna uczniom. Wychowankowie spędzają przerwy pod opieką nauczycieli dyżurujących. Szkoła dba, aby wychowankowie mogli rozwijać swoje zainteresowania uczestnicząc w dodatkowych bezpłatnych zajęciach pozalekcyjnych (przyrodniczych, polonistycznych, historycznych, logopedyczne, zajęcia z rękodzieła ludowego). W szkole prężnie działa Samorząd Uczniowski. W ramach projektów unijnych min. „ Nasze Wesołe Skrzaty”, „Wychowanie przedszkolne to dobry start”, „Nasze oczekiwane przedszkole”, „Dziecięca Akademia Przyszłości”, „Doskonalimy się ku dorosłości” uczniowie korzystają z zajęć dodatkowych. Projekty mają na celu wspieranie uczniów w ich dalszym rozwoju i wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w oddziałach przedszkolnych i klasach IV-VI. Szkoła przystępuje do programów Agencji Rynku Rolnego pn. „Szkłanka mleka” dla uczniów klas I-VI i programu „Owoce w szkole” dla uczniów klas I-III . Dzięki staraniom mamy nowoczesnie wyposażoną bazę lokalową, trzy place zabaw i boisko szkolne.

Szkoła posiada liczne sukcesy sportowe min. unihokej dziewcząt i chłopców, ringo i piłka nożna. Wśród naszych uczniów jest wielu laureatów konkursów międzyszkolnych. 25% uczniów, to uczniowie miejscowi tzn. zamieszkujący od szkoły w promieniu do 3 km., zaś reszta uczniów to uczniowie dojeżdżający, którzy mają zapewniony dojazd do szkoły środkami komunikacji. Rodzice, którzy decydują się na samodzielny dowóz dzieci do szkoły otrzymują zwrot kosztów biletów miesięcznych.

W szkole podstawowej kwestia edukacji dzieci niepełnosprawnych zaczęła być postrzegana jako szczególnie istotna. W szkole obowiązek szkolny realizują uczniowie niepełnosprawni dla których prowadzone są zajęcia korekcyjno – kompensacyjne i rehabilitacyjne. Szkoła zapewnia zmniejszenie barier architektonicznych (podjazdy do szkoły, poszerzenie drzwi sal lekcyjnych, łazienka bez barier, winda dofinansowana ze środków PEFRON).

Gmina Czerwonka na edukację i wychowanie wydaję 26,4 % ogólnego budżetu. Należy zwrócić uwagę na rosnące wydatki na oświatę przy malejącej liczbie uczniów. W 2012 roku wydatki na oświatę wzrosły o 10,9% a w 2013 w stosunku do roku poprzedniego o 5%., przy jednoczesnym utrzymaniu wydatków oświatowych na podobnym poziomie. Jednocześnie różnica pomiędzy ponoszonymi przez gminę wydatkami na oświatę szkolną, a częścią oświatową subwencji ogólnej przekazywanej przez państwo, tylko nieznacznie zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem.

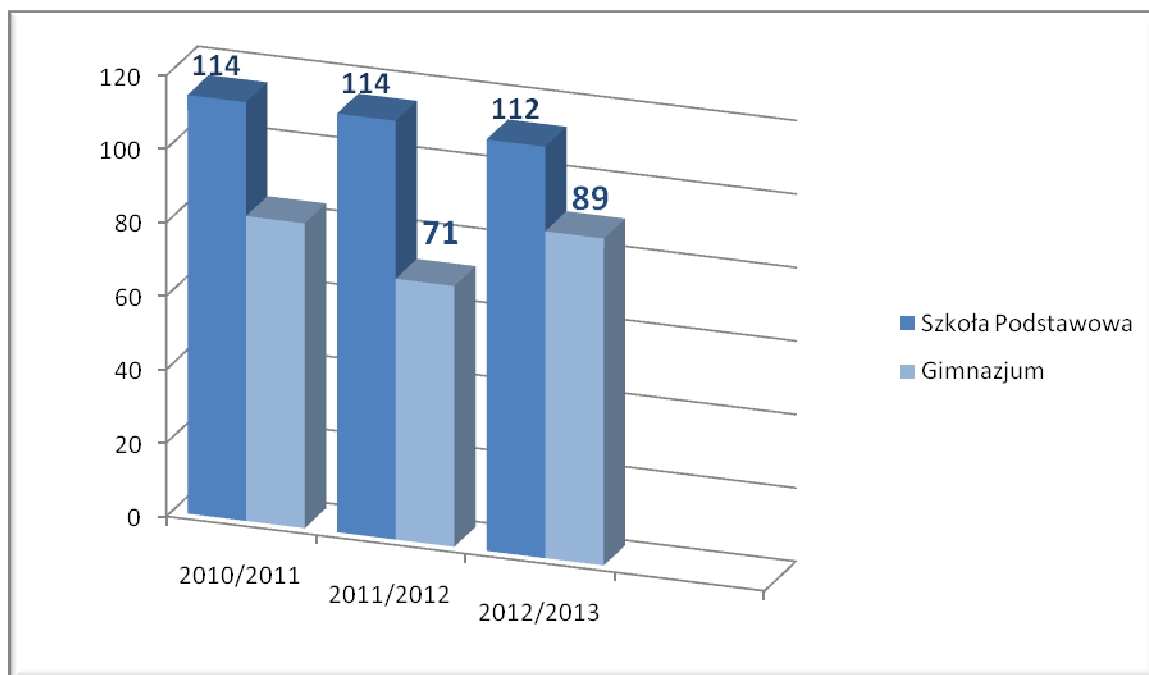
Tabela 8: Struktura całkowitych wydatków oświatowych i wydatki na ucznia dla szkół prowadzonych przez gminę³.

Rok		2011			2012			2013		
		PLN	Procent całości	Na ucznia	PLN	Procent całości	Na ucznia	PLN	Procent całości	Na ucznia
		Zadania oświatowe z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych i dowożenia uczniów								
Wydatki ogółem	bieżące	2 114 988,21	100	10958,49	2 344 050,09	100	12 739,4	2 459 401,29	100	14053,72
W tym:	Wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi	1 667 045,13	78,82	8 637,54	1 838 021,91	78,41	9 989,25	1 956 437,76	79,55	11 179,64
	Wydatki rzeczowe	447 943,08	21,18	2 320,95	506 028,18	21,59	2 750,15	502 963,53	20,45	2 874,08
Razem		2 114 988,21	100	10958,49	2 344 050,09	100	12 739,4	2 459 401,29	100	14053,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z Urzędu Gminy Czerwonka za lata 2011-2013 r.

Wykres nr 4 przedstawiający liczbę uczniów w Szkole Podstawowej i w Gimnazjum w Czerwonce w latach 2010 - 2012

³ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych przez Gminę w roku szkolnym 2012/2013

Liczba wypłaconych stypendiów socjalnych w latach:

2010/ 2011 – 119

2011/ 2012 – 126

2012/ 2013 - 117

Wysokość stypendium socjalnego na 1 ucznia w latach:

- 2010/2011 – 385,50 zł

- 2011/2012 – 284,00 zł

- 2012/2013 – 543,00 zł

Łączna kwota wydatkowana na stypendia w latach :

2011 – 41.286,00 zł

2012 – 42.174,00 zł

2013 – 71.245,00 zł

Czy są na terenie gminy przedszkola, ile jest dzieci?

Na terenie gminy są oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Czerwonce.

Ilość dzieci w oddziałach:

-2010/2011 – 37

-2011/2012 – 49

-2012/2013 - 45

Zatrudniony jest pedagog w Szkole Podstawowej i Publicznym Gimnazjum w Czerwoncu.

Stan kadry pedagogicznej

-2010/11 -28 nauczycieli

-2011/12 – 32 nauczycieli

-2012/13 – 34 nauczycieli

Ważnym zadaniem w polityce oświatowej – mającej wpływ na prowadzenie aktywnej polityki społecznej jest prowadzenie na terenie gminy oddziałów integracyjnych.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Zmiany w zakresie edukacji spowodowane są zmniejszającą się liczbą dzieci uczących się w szkole podstawowej i w gimnazjum. Jest to powodem mniejszej subwencji dla Gminy a zwiększeniem wydatków ze środków własnych Gminy.

Edukacja i wychowanie na terenie gminy Czerwonka prowadzone jest przez publiczne placówki oświatowe. Dodatkowo Gmina pozyskuje środki finansowe na prowadzenie aktywnej polityki w zakresie podniesienia kompetencji uczniów na różnym etapie rozwoju.

III.9 Sport i rekreacja

Na terenie gminy Czerwonka działania z zakresu sportu prowadzone są głównie w szkołach. Na kulturę fizyczną i sport Gmina w 2013 roku wydała kwotę: 24 609,14 zł, co stanowi 0,26% wydatków w ogólnym budżecie gminy. Na terenie Gminy są realizowane zajęcia w ramach projektów:

1). „Już pływam” współfinansowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Urząd Gminy Czerwonka. Łączna kwota projektu 26.000 zł, w tym 50% wartości projektu stanowiły środki własne. Projektem zostało objętych 40 uczniów Publicznego Gimnazjum w Czerwoncu. W ramach projektu uczniowie uczestniczyli w zajęciach, których zadaniem było aktywne zagospodarowanie czasu wolnego,

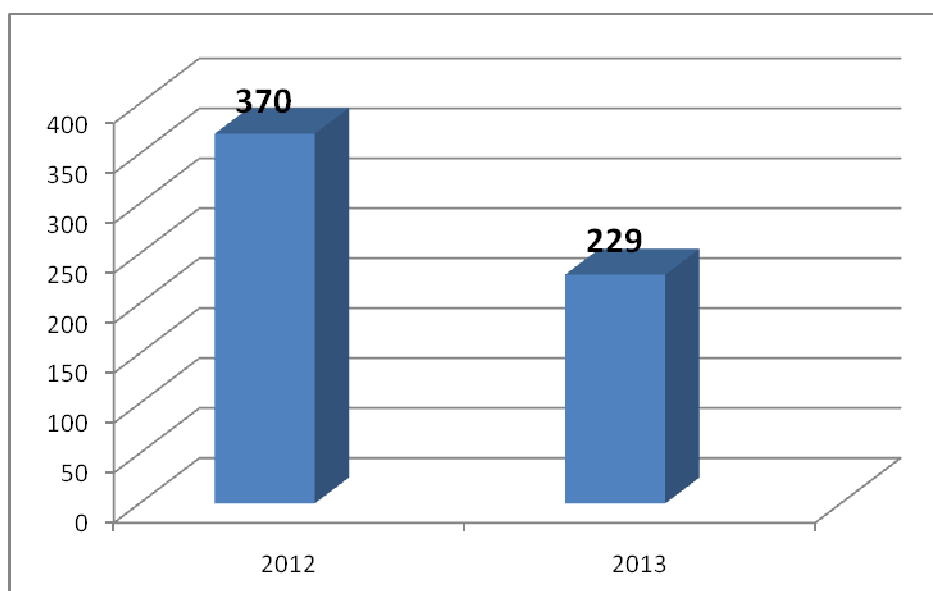
zdobycie bądź doskonalenie umiejętności pływania. Zajęcia odbywały się na krytej pływalni w Pułtusku raz w tygodniu po 2 godziny, pod opieką instruktorów.

2) „Szkoła równych szans” finansowanego ze środków Unii Europejskiej od 01.10.2013r. do 26.06.2015r. odbywają się w szkole zajęcia – sztuki walki (king boxing) oraz zajęcia taneczne.

Największe osiągnięcia uczniów w sporcie to: w roku szkolnym 2012/13- to II miejsce chłopców w etapie wojewódzkim i VI dziewcząt w etapie wojewódzkim w unihokeju.

Na terenie Gminy Czerwonka funkcjonuje 1 obiekt turystyczny przystosowany na 15 miejsc. W ciągu ostatniego roku skorzystało z niego 229 i udzielono 1470 noclegów.

Wykres 5: Liczba osób korzystających z obiektów noclegowych w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, 2012 i 2013.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Analiza dynamiki zmian wskazuje na niepokojący spadek liczby osób korzystających z obiektu turystycznego. Na przełomie 2 ostatnich lat również nie przybywa tych obiektów.

W zakresie sportu poprzez współfinansowanie w ramach funduszy zewnętrznych Gmina miała możliwość realizacji dodatkowych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej i w gimnazjum. Należałoby zwrócić

uwagę na realizację zajęć sportowych również dla osób dorosłych, ich aktywizację poprzez sport i profilaktykę zdrowotną.

III.10 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe są bardzo ważnym ogniwem w realizacji aktywnej polityki społecznej w samorządzie gminnym. Podstawą współpracy jest Program Współpracy Gminy Czerwonka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – przyjęty Uchwałą Nr XXVI/209/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 04 grudnia 2013 r. Program ten uwzględnia obszary działalności publicznej, w zakresie których samorząd gminny deklaruje współpracę zarówno w formie finansowej jak i niefinansowej. Na współpracę z organizacjami pozarządowymi Gmina Czerwonka w 2013 zaplanowała 1 000,00 złotych.

Do znanych organizacji pozarządowych na terenie gminy zaliczamy:

1. STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA- "ZIELONY SZLAK NIZINY MAZOWIECKIEJ" – celem działalności jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, a w szczególności:
  4. opracowanie i realizację lokalnej strategii rozwoju,
  5. promocję obszarów wiejskich
  6. mobilizowanie ludności do wzięcia udziału w procesie zrównoważonego rozwoju obszarów, upowszechnianie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich, realizację własnych programów i projektów
2. JANOPOLSKA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA - kompleksowe usługi budowlano-remontowe
3. STOWARZYSZENIE GOSPODYŃ WIEJSKICH - aktywizacja i promowanie kobiet w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym, działanie na rzecz podnoszenia kwalifikacji kobiet w celu uzyskania alternatywnych źródeł dochodu, podejmowanie działań integrujących kobiety z różnych środowisk,

praca na rzecz integracji pokoleń, reprezentowanie interesów kobiet i ich rodzin, podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej i zawodowej kobiet z różnych środowisk i ich rodzin, propagowanie i pielęgnacja tradycji regionalnych, podejmowanie i wspieranie działań promujących profilaktykę zdrowotną, podejmowanie i wspieranie działań w zakresie zwalczania patologii (alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie), podejmowanie i wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowanie i wspieranie działań promujących rozwój turystyki i agroturystyki, prowadzenie akcji charytatywnych na rzecz społeczeństwa gminy czerwotka, podejmowanie działań na rzecz aktywizacji gospodarczej kobiet, tworzenie miejsc pracy i przeciwdziałanie bezrobociu, prace na rzecz dzieci i młodzieży z terenu gminy czerwotka i współpraca z nimi, współpraca z nieformalnymi organizacjami pozarządowymi, podejmowanie inicjatyw społecznych w zakresie rozwoju życia kulturalnego i innych przejawów życia społecznego mieszkańców gminy Czerwotka, sprawowanie opieki nad zabytkami i miejscami pamięci narodowej, współpraca na rzecz wspierania działalności świetlic wiejskich, środowiskowych i terapeutyczno-wychowawczych z terenu gminy Czerwotka.

4. OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA w Czerwonce, Dąbrówce i Gutach Dużych

Do zadań Ochotniczej Straży Pożarnej zarówno w Dąbrówce, Gutach Dużych jak i w Czerwonce należy:

prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej

i rozrywkowej , wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej, działania na rzecz ochrony środowiska.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Organizacje pozarządowe w gminie Czerwonka charakteryzują się małym potencjałem aktywności obywatelskiej. Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy wynika, że aż 68 osób na 107 ankietowanych zadeklarowało, że nie chce się angażować w działalność społeczną bez względu na podaną formę: wolontariat, klub osiedlowy, działalność w organizacji pozarządowej lub innej wskazane przez respondenta. Stanowi to 64% osób badanych. W przyszłości należy zwrócić uwagę na wzmocnienie potencjału NGO, kreowania lokalnych liderów, opracowania skutecznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, oraz postrzegania trzeciego sektora jako ważnego partnera w realizacji zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej.

III.11 Kultura

Na terenie Gminy Czerwonka zadania w zakresie Kultury realizuje Gminna Biblioteka Publiczna. W roku 2013 do biblioteki wpłynęło łącznie **525 wolumenów** Książki będące na wyposażeniu biblioteki są kupowane zgodnie z potrzebami czytelników. Biblioteka posiada księgozbiór podręczny, z którego czytelnicy mogą korzystać wyłącznie na miejscu w Bibliotece.

Stan zbiorów na koniec roku wynosił ogółem 12 165 książek oraz 26 jedn. inwent. zbiorów specjalnych- audiowizualnych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Poza wypożyczeniem książek biblioteka w Gminie Czerwonka prowadzi następujące działania:

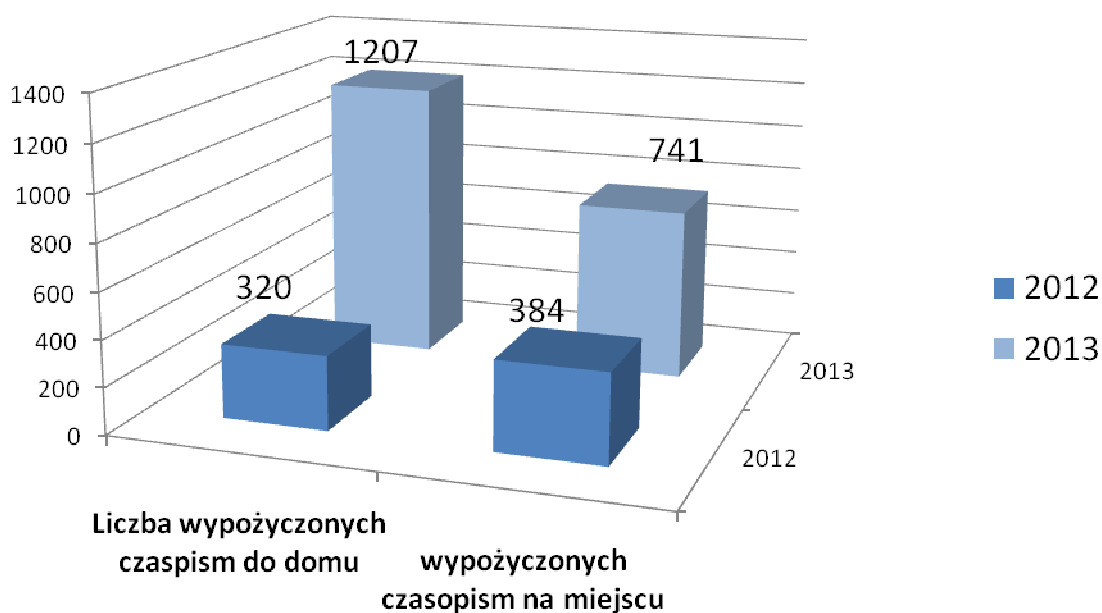
1. Prenumerata czasopism

W 2013 roku biblioteka prenumerowała 8 tytułów czasopism dla dorosłych i 3 dla młodzieży: Claudia, Moje Mieszkanie, Przyjaciółka, Poradnik domowy, Viva, Cienie i blaski, Pani domu ,Fakt, Victor Gimnazjalista, Cogito, Victor Junior. Dodatkowo prenumerowano 2 tytuły gazety regionalnej tj. Tygodnik Ostrołęcki i Tygodnik Makowski. Urząd Marszałkowski przekazywał bibliotece nieodpłatnie Zegz. miesięcznika „Kronika Mazowiecka”. Ogółem na zewnątrz wypożyczono 741 czasopism, natomiast na miejscu czytelnicy skorzystali z 1207 czasopism. Biblioteka oferuje również usługi xero . W roku 2013 z usługi skorzystało 175 osób.

Biblioteka gromadzi wycinki z lokalnej prasy, prace tematyczne o gminie, a także broszury i inne materiały informacyjne z czasopism, przydatne w bibliotece. Dzięki temu została opracowana Kronika o najważniejszych wydarzeniach w Gminie od roku 1998 i jest prowadzona na bieżąco. Kronika udostępniana jest wszystkim odwiedzającym bibliotekę.

W czerwcu 2013 roku biblioteka zmieniła program biblioteczny, niezbędny do katalogowania książek. Dzięki nowemu systemowi księgozbiór dostępny jest teraz on-line dla wszystkich użytkowników biblioteki. Wystarczy jedynie dostęp do internetu, aby czytelnik mógł w domu przeglądać książki jakie posiada biblioteka.

2. CZYTELNICTWO

Tabela Nr 1: Czytelnicy według wieku

Liczba zarejestrowanych czytelników (wiek czytelników)	Liczba zarejestrowanych czytelników		
	2011	2011	2013
		269	219
Do lat 15	167	129	118
Od 16-19 lat	35	19	53

20-24 lata	20	20	20
25-44 lata	28	20	29
45-60	12	18	18
Powyżej 60 lat	7	13	7

Tabela Nr 2: **Czytelnicy według zawodów**

Zawód	Liczba czytelników w latach 2011-2013		
	2011	2012	2013
dzieci i młodzież ucząca się	202	148	170
studenci	11	20	18
pracownicy umysłowi	32	26	28
rolnicy	11	8	9
niezatrudnieni	1	10	7
Inne zawody	12	1	4
Robotnicy	x	6	1
Emeryci	x		8

Analizując strukturę czytelników według wieku i zawodu stwierdzono, że dzieci i młodzież ucząca się w szkołach podstawowych, gimnazjum i średnich stanowiła najliczniejszą grupę czytelniczą. Znaczną grupę czytelników stanowili również pracownicy umysłowi oraz studenci.

Czytelnicy zarejestrowani w 2013 roku stanowili ok. 9 % ogólnej liczby mieszkańców (liczba mieszkańców 2722 – stan na koniec 2013 r.).

W porównaniu z rokiem 2012 liczba czytelników wzrosła ale do roku 2011 – zmniejszyła się

Rok	2011	2012	2013
Liczba czytelników	269	219	245

3. Wypożyczenia książek w bibliotece

Największym zainteresowaniem cieszyła się literatura piękna dla dzieci i młodzieży, następnie literatura piękna dla i literatura niebeletrystyczna

Rok	2011	2012	2013
Liczba udostępnień na zewnątrz	4360	2102	2872
Liczba udostępnień na miejscu	68	30	256
Wskaźnik liczby osób wypożyczających książki do liczby mieszkańców gminy	9,97%	8,07%	9,00%

Zainteresowania i potrzeby czytelnicze były różnorodne. Młodzież ucząca się wypożyczała głównie obowiązkowe lektury z języka polskiego, ich opracowania, literaturę niebeletrystyczną uzupełniającą wiadomości z przedmiotów szkolnych. Wśród dorosłych dużym zainteresowaniem cieszyły się bestsellery, literatura sensacyjna i faktu. Duże powodzenie u kobiet miały książki „Pisane przez życie”, czyli na faktach autentycznych. U mężczyzn natomiast książki sensacyjne i historyczne a dzieci najchętniej czytają książki dotyczące bajek, które mogą oglądać również w telewizji. W bibliotece jeden komputer przeznaczony jest dla użytkowników. Czytelnicy mogą korzystać z bezpłatnego dostępu do Internetu.

Poza wypożyczaniem książek i czasopism biblioteka prowadzi działalność kulturalną w zakresie:

➡ Promocji czytelnictwa

Biblioteka prowadzi następujące formy pracy upowszechniające książkę i czytelnictwo:

1. Konkursy:

- konkurs pt. „Moja Walentynka”. Konkurs był skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenu gminy Czerwonka.
- konkurs „Na najlepszego czytelnika”. W konkursie biorą udział uczniowie
- Publicznej Szkoły Podstawowej oraz Publicznego Gimnazjum w Czerwonce

- konkurs plastyczny pt. „Mały Patriot”. Uczestnicy wykonują prace związane z patriotyzmem.

2. Imprezy i spotkania okolicznościowe

- organizowanie lekcji bibliotecznych dla uczniów szkoły podstawowej przybliżające funkcjonowanie biblioteki publicznej, zapoznanie z księgozbiorem biblioteki, a także przedstawienie dzieciom znaczenia książki w życiu człowieka;
- zorganizowanie zajęć dla dzieci spotkań okolicznościowych np.z okazji Tłustego Czwartku
- zorganizowanie akcji, promującej czytelnictwo i przyciągających czytelników.
- spotkanie z autorem bajek dla dzieci,
- organizacja półkolonii dla dzieci w wakacje.
- zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- podtrzymuje tradycję narodową organizując spotkania, wystawy książkowe
- prowadzi kącik poezji dla najmłodszych

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Działalność kulturalna w Gminie Czerwonka rozwija się w dynamicznym tempie. Pomimo szerszego dostępu do kultury masowej, czytelnictwo w gminie utrzymuje się poza niewielkimi odchyleniami na tym samym poziomie. Biblioteka stanowi centrum kultury w Gminie. Inicjuje szeroki zakres różnych imprez, spotkań, wystaw dla dzieci. Z roku na rok poszerza się kalendarz imprez kulturalnych.

III.12 Charakterystyka systemu pomocy społecznej

W 2013 roku działania z zakresu pomocy społecznej w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej prowadziła kadra w składzie:

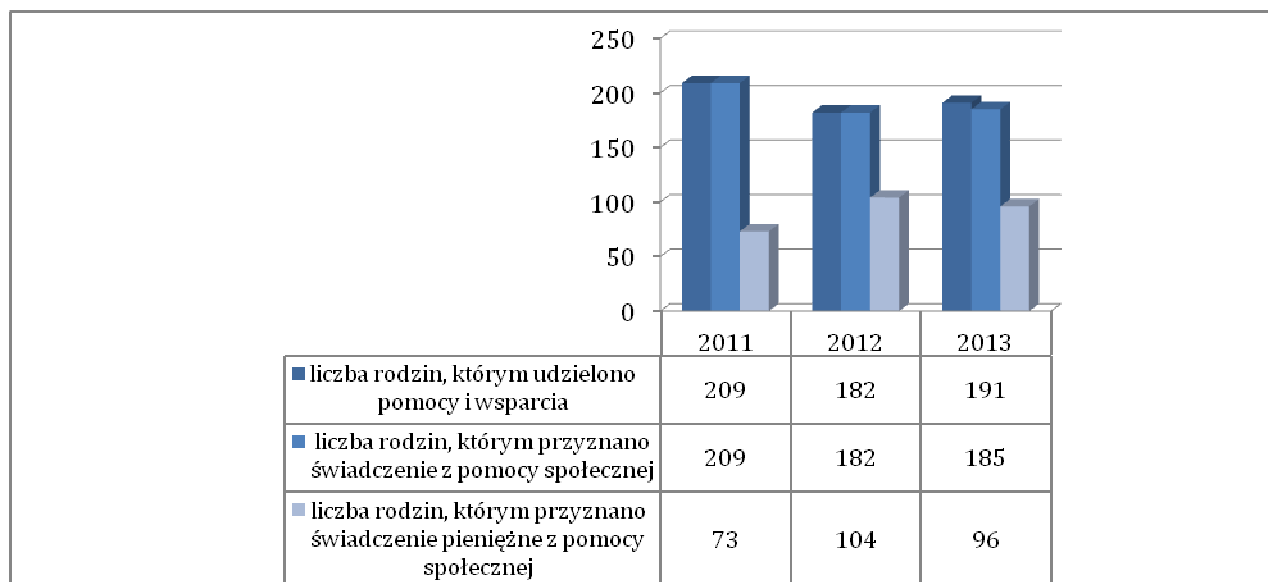
Tabela 9: Struktura zatrudnienia w GOPS na dzień 31.12.2013 r.

Nazwa działu	Liczba osób zatrudnionych
Pomoc społeczna	6
w tym liczba pracowników socjalnych	3
księgowa	1
Referent ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	1
kierownik	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania GOPS za 2013 r.

W miarę potrzeb na umowę zlecenie zatrudniana jest osoba wykonująca usługi opiekuńcze.

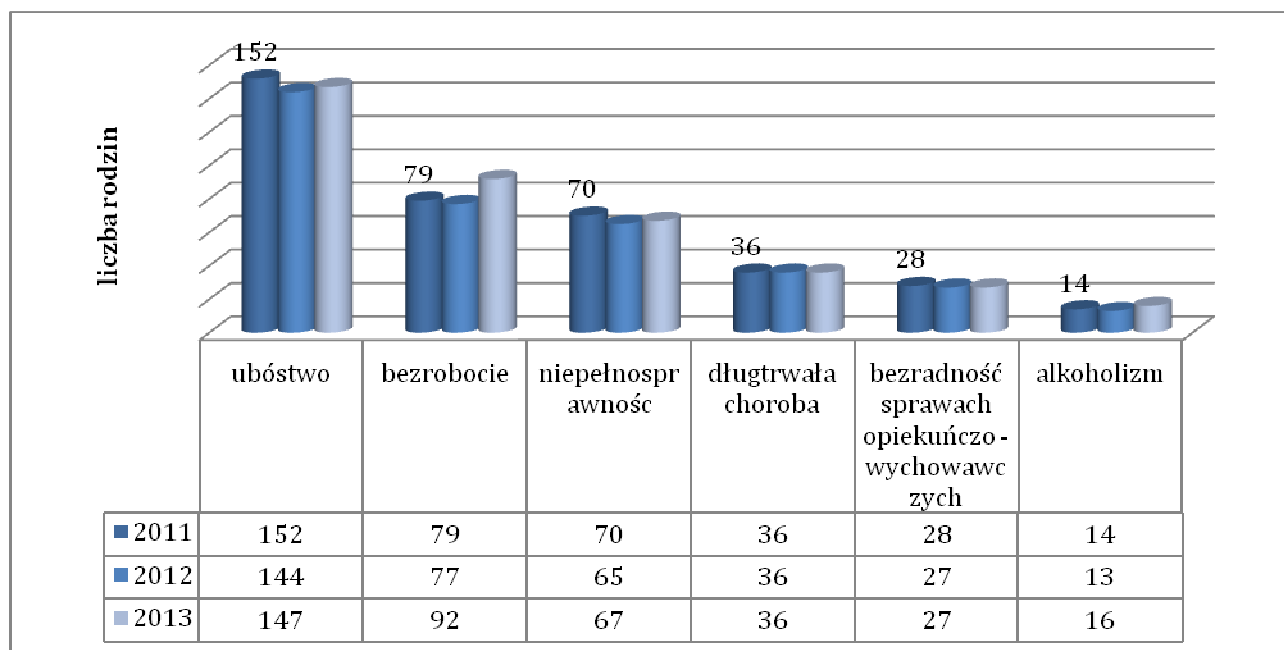
Wykres 6: Charakterystyka osób i rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w latach 2011-2013.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy społecznej Gminy Czerwonka za 2013

Osoby i rodziny korzystające z pomocy Ośrodka borykały się z wieloma problemami generującymi wiele dysfunkcji. Od lat dominującym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo. Wiąże się to ściśle z problemem braku zatrudnienia. Klienci otrzymujący pomoc finansową ze względu na występujące bezrobocie to najczęściej osoby z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, cechujący się biernością i niezaradnością życiową.

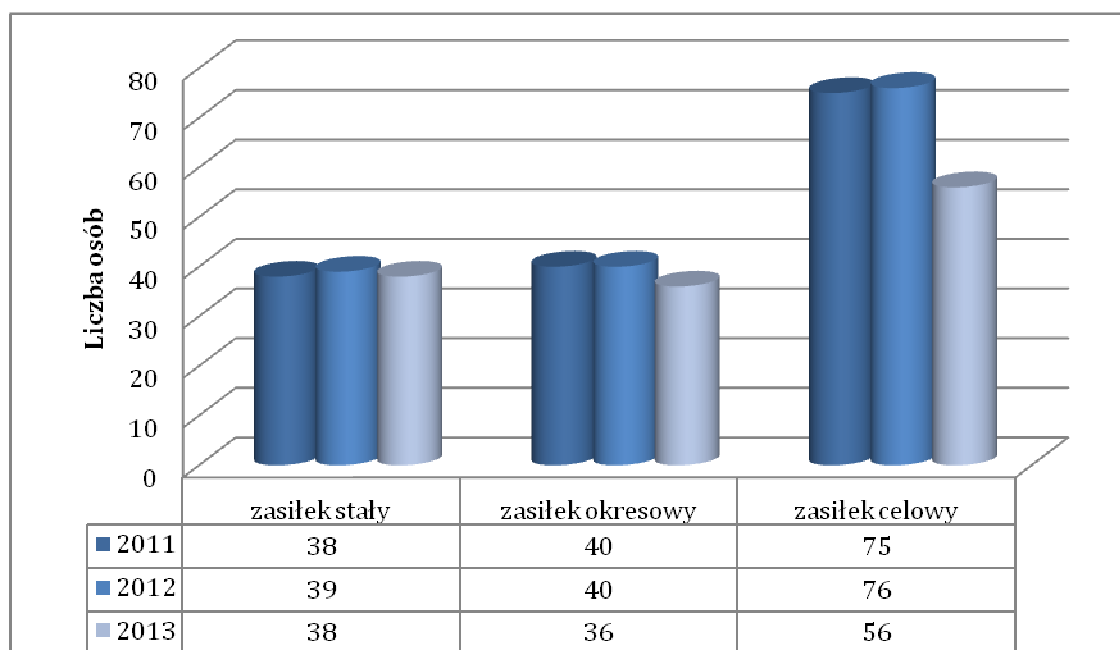
Wykres 7: Główne problemy, z powodu których udzielane są świadczenia z pomocy społecznej w latach 2011-2013 w gminie Czerwonka.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013.

Kolejnym istotnym problemem z którym zmagają się klienci Ośrodka jest niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba. Pomoc dla osób niepełnosprawnych, poza wsparciem finansowym, koncentruje się wokół pomocy usługowej. Osoby niepełnosprawne mogą korzystać z usług opiekuńczych.

Wykres 8: Formy pomocy finansowej udzielonej przez GOPS w Czerwoncu w latach 2010-2013.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 r.

Liczba osób i rodzin objętych pomocą finansową w formie zasiłku stałego, okresowego jest znacznie niższa niż zasiłku celowego. W ramach realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” mieszkańcom gminy świadczona jest pomoc w formie żywienia dzieci i dorosłych jak również wypłacania świadczenia pieniężnego na zakup posiłku. Świadczenie pieniężne z programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przyznawane jest rodzinom, w których dochód nie przekracza 150% ustawowego kryterium dochodowego. Pomoc w formie posiłków realizuje się przede wszystkim w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Tabela 10: Wykonanie budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2013r.

Kategorie:		2012	2013
		1 920 893,78 zł	2 012 369,21 zł
1	Pomoc społeczna ogółem		
	w tym zadania własne gminy	542 338,59	680 424,06
2.	Dział Świadczeń Rodzinnych	1 358 296,76	1 306 999,59
3.	Program Operacyjny Kapitał – projekt systemowy	193 177,55	206 041,39
	w tym środki gminy:	21 043,97	21 787,50

Źródło: Sprawozdanie GOPS za 2012 i 2013 r.

Tabela 11: Realizacja zadań zleconych realizowanych w gminie Czerwonka w roku 2012 i 2013 r.

Lp.	Rodzaj świadczenia	Rok 2012		Rok 2013	
		Liczba rodzin	Kwota	Liczba rodzin	Kwota
1.	Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	319	1 358 296,76	294	1 306 999,59
2.	Składka na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń rodzinnych	x	7 258,43	X	4 345,56
3.	Rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	X	13 000,00	X	20 600,00

OGÓŁEM:	1 378 555,19	1 331 945,15
---------	--------------	--------------

Źródło: Sprawozdanie GOPS za 2012 i 2013 r.

ZADANIA WŁASNE GMINY

Zasady przyznawania świadczeń z zakresu zadań własnych są takie same jak przy zadaniach zleconych tzn. spełnienie jednocześnie dwóch warunków:

kryterium dochodowego: na osobę samotną 542 zł, na osobę w rodzinie – 456 zł,

problemu społecznego określonego ustawie o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz.182).

**Tabela 12: Realizacja zadań własnych w roku 2012 i 2013
(środki finansowe gminy + dofinansowanie Wojewody).**

Lp.	Rodzaj świadczenia	2012	2013
1.	Świadczenia z programu: „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” (dożywianie +zasiłek celowy na zakup żywności)	148 747,09 w tym dofinansowanie: 59 747,09	149 902,22 w tym dofinansowanie: 63 902,22
2.	Usługi opiekuńcze	1 573,80	2 552,89
3.	Zasiłki celowe i pomoc w naturze	8 181,53	11 271,42
4.	Sprawienie pogrzebu	1 450,00	0,00
5.	Zasiłki celowe/klęska żywiołowa	3000,00	0,00
6.	Wspieranie rodziny	264,52	1 059,66
7.	Zasiłki okresowe: W tym ze środków własnych gminy	36 716,778 6 716,78	34 496,42 1 496,42
8.	Odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej	44 278,48	31 030,66
9.	Zasiłki stałe z Budżetu Wojewody	112 175,65	148 603,71
10.	Składka zdrowotna W tym z budżetu gminy	5 890,80 86,45	8 638,00 3 033,65
11.	Prace społecznie użyteczne		

			18 730,60
12.	Ośrodki Pomocy Społecznej	264 946,93 W tym dofinansowanie z MUW: 65 675,00	252 347,50 W tym dofinansowanie z MUW: 64 690,72
OGÓŁEM – ZADANIA WŁASNE		648 251,83	680 424,06

Źródło: sprawozdanie GOPS za 2012 i 2013 r.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest instytucją powołaną w samorządzie gminnym do realizacji zadań w zakresie polityki społecznej. Z roku na rok przed tą instytucją stawiane są coraz większe oczekiwania i wyzwania. Przekazywanie zadań do gminy jako zadań własnych określonych w ustawie o pomocy społecznej – generuje coraz większe obciążenie finansowe gminy. Pomimo możliwości zastosowania instrumentów aktywnej integracji dla osób wymagających pomocy i wsparcia w projekcie systemowym – współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego – w dalszym ciągu jest to wsparcie niedoskonałe. Wskazana jest aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

III.13 Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne gminy Czerwonka odpowiada Starosta Powiatu Maków Mazowiecki, Wójt Gminy Czerwonka, Komendant Powiatowej Komendy Policji oraz Komendant Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Makowie Mazowieckim. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo obywateli na terenie gminy Czerwonka jest Policja Państwowa.

Statystyka przestępstw popełnianych na terenie Gminy w latach 2011-2013 przedstawia się następująco:

2011 rok- 60 przestępstw

2012 rok- 54 przestępstwa

2013 rok- 46 przestępstw

Liczba przestępstw popełniona przez nieletnich:

2011 rok- 4 czyny karalne

2012 rok- 3 czyny karalne

2013 rok- 0 czynów karalnych

Wykrywalność:

2011 rok- 29%

2012 rok- 20%

2013 rok- 16%

Na teren gminy Czerwonka kierowane były patrole policyjne oraz przeprowadzano spotkania w szkołach.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Analizując dane statystyczne Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji Makowie Mazowieckim można wnioskować, że liczba przestępstw popełnianych na terenie Gminy maleje zarówno wśród dorosłych jak i osób nieletnich. Niepokojącym natomiast zjawiskiem jest spadek wykrywalności popełnianych przestępstw. W porównaniu do roku 2012 w 2013 roku nastąpił spadek o 20%.

III.14 Infrastruktura, transport i komunikacja

Gmina Czerwonka jest dobrze skomunikowana z głównymi szlakami transportowymi. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 60, biegnąca z Płocka przez Ciechanów, Maków Mazowiecki, Ostrów Mazowiecką do Białegostoku. Oprócz drogi krajowej teren gminy przecina droga wojewódzka nr 626 oraz siedem dróg powiatowych o łącznej długości 40,7 km.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

W Gminie Czerwonka, pomimo dobrej sieci dróg na różnych szczeblach: krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym – mieszkańcy mają problem z komunikacją. Powodem jest pozostawanie znacznej części społeczności lokalnej w obszarze wykluczenia społecznego: brak własnego środka transportu, brak prawo jazdy, niskie dochody

Środki komunikacji publicznej i prywatnej są mało dostępne z uwagi na niską opłacalność prowadzonej działalności.

III.15 Ochrona środowiska

Na terenie gminy w miejscowościach Czerwonka, Jankowo i Guty Duże zlokalizowane są stacje ujęcia wody z uzdatnianiem. Funkcjonują również studnie głębinowe w miejscowościach: Perzanowo, Tłuszcz, Jankowo, Guty Duże i 2 studnie w Czerwonce. Gmina planuje budowę następnych dwóch studni wierconych na głębokości ~96 m na terenie ujęcia wody w Jankowie, które zaopatrywałyby w wodę wodociąg grupowy wsie Jankowo, Janopole, Ulaski, Budzyno Bolki, Budzyno Walędzięta, Budzyno Lipniki.

Sieć wodociągowa na terenie gminy ma 67,10 km, do której podłączonych jest 668 sztuk przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków/ gospodarstw. 19 sołectw na 23 w gminie Czerwonka posiada zbiorczą sieć wodociągową, a w przyszłości planuje się dalszą jej rozbudowę.

W latach 2007 - 2012 oddano do użytku 140 sztuk przydomowych naturalnych roślinno - stawowych oczyszczalni ścieków.

Podstawową dziedziną gospodarczą na terenie gminy ze względu na uwarunkowania środowiskowe i istniejąca tradycję jest rolnictwo, zatrudniające ponad 90% zawodowo czynnych. Na terenie gminy jest 780 gospodarstw rolnych i wszystkie należą do właścicieli prywatnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 7,8 ha, w tym powierzchnia gruntów ornych przypadających na jedno gospodarstwo to 6,54 ha. Największy udział mają gospodarstwa od 20 do 50 ha, od 5 do 10 ha oraz małe o powierzchni od 2 do 5 ha oraz. Na terenie gminy nie ma gospodarstw powyżej 50 ha. Taka struktura jest nie korzystna dla rozwoju rolnictwa. Niewielkie gospodarstwa oraz słabe gleby uniemożliwiają rozwój gospodarczy gminy w oparciu o rolnictwo. ~17% gospodarstw to gospodarstwa ekonomiczne, które są w stanie się rozwijać i przynosić dochody, dotyczy to gospodarstw powyżej 20ha powierzchni.

Tereny gminy Czerwonka charakteryzują się stosunkowo niskim udziałem użytków rolnych ~55,54% i stosunkowo wysokim udziałem lasów ~42%, gdzie średnia dla województwa mazowieckiego wynosi 28%. Lasy zajmują powierzchnię 4.596,6 ha terenu gminy z podziałem:

las prywatne 2.647,7 ha,

las państwowe 1.948,9 ha

Taka struktura wskazuje, że gospodarka rolna jest równorzędna z gospodarką leśną.

Tabela Nr 13. Formy użytkowania gruntów

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Struktura%
Użytki rolne	6128,51	55,54
Grunty pod lasami i zadrzewieniami	4452,61	40,35

Grunty pod wodami	27,74	0,25
Tereny komunikacyjne	258,89	2,35
Tereny osiedlowe	143,07	1,30
Tereny różne i nieużytki	23,39	0,21
Razem:	11034,21	100

Informacja pochodzi z referatu rolnego Urzędu Gminy Czerwonka

Tabela Nr 14. Rodzaje gruntów na terenie gminy

Rodzaj gruntów	udział gruntów [ha /%]
Grunty orne	5094,89/83,13
Łąki	743,00/12,12
Pastwiska	259,51/ 4,23
Sady	31,11/ 0,51

Dane z gminy

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Gmina Czerwonka charakteryzują się wysokim stopniem zalesienia, co z jednej strony może mieć wpływ na rozwój agroturystyki, przemysł drzewny a z drugiej strony znacznie zmniejszona jest powierzchnia użytków rolnych w stosunku do innych gmin.

IV. Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami końcowymi

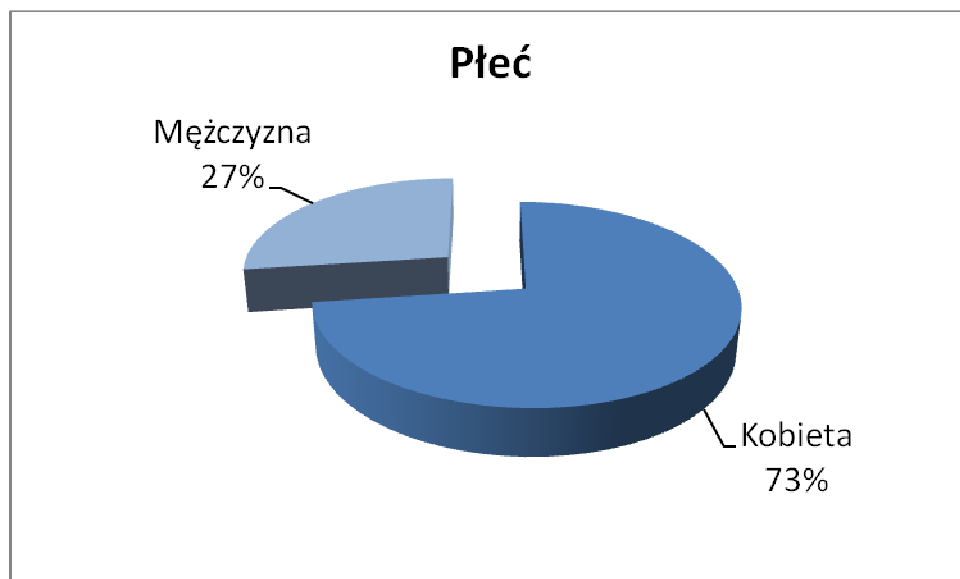

Opracowywanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opiera się na założeniu i koncepcji poprawy sytuacji w gminie i nie może powstać jedynie w oparciu o dokument i przemyślenia urzędników lub zewnętrznych ekspertów. Niewątpliwie konieczne jest poznanie opinii mieszkańców. Dlatego też do pracy nad dokumentem zaangażowana została społeczność lokalna. Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było przeprowadzenie badania ankietowego na terenie gminy. Materiałem wyjściowym do prac nad aktualizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czerwonka na lata 2014-2020, była analiza sprawozdawczości Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwonce, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2011-2013, dane z Urzędu Gminy w Czerwonce, Powiatowego Urzędu Pracy w Makowie Mazowieckim, Głównego Urzędu Statystycznego i Banku Danych Lokalnych. Od 14 sierpnia 2014 r. do 30 sierpnia 2014 r. została przeprowadzona ankieta badająca opinie mieszkańców Gminy Czerwonka na temat występujących problemów społecznych w gminie. Respondenci zostali wybrani w sposób losowy. W rezultacie w badaniach wzięło 107 mieszkańców.

Ankietowani stanowili grupę reprezentującą mieszkańców Gminy Czerwonka w każdym przedziale wiekowym, w każdej formie aktywności zawodowej oraz o różnych poziomach wykształcenia. Dzięki tak dobranej grupie respondentów został uzyskany pogląd na aktualne problemy społeczne istniejące w gminie, z jakim borykają się mieszkańcy wszystkich grup społecznych. Każda osoba miała możliwość wypowiedzenia się co do istniejących problemów społecznych, jak również miała możliwość naświetlenia problemów ukrytych, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

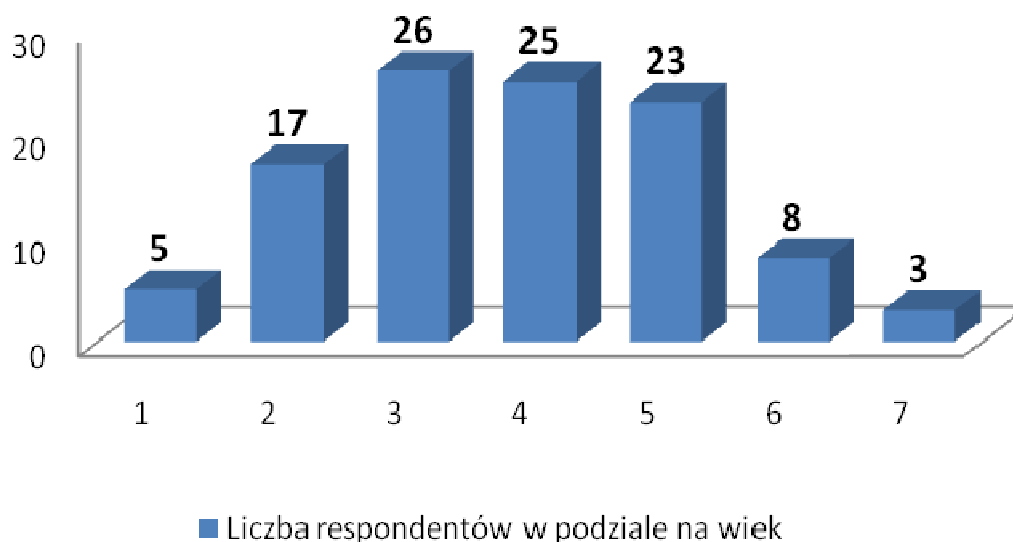

Wykres 9: Struktura płci respondentów badania ankietowego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

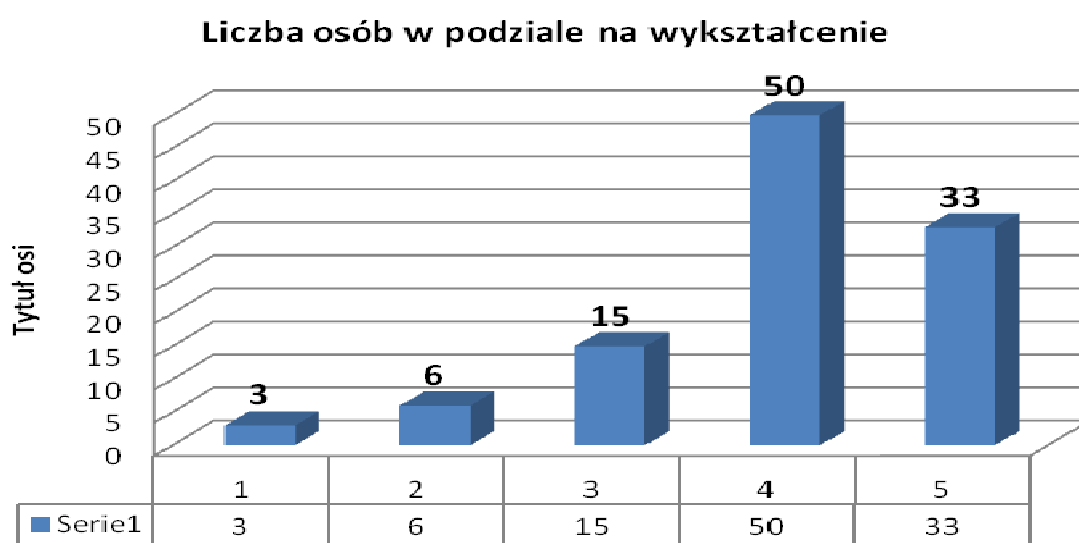
Wykres 10: Struktura wieku respondentów badania ankietowego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Wiek	liczba respondentów	% respondentów
poniżej 18	5	5%
18-25	17	0%
26-35	26	24%
36-45	25	23%
46-55	23	21%
56-65	8	7%
powyżej 65	3	3%

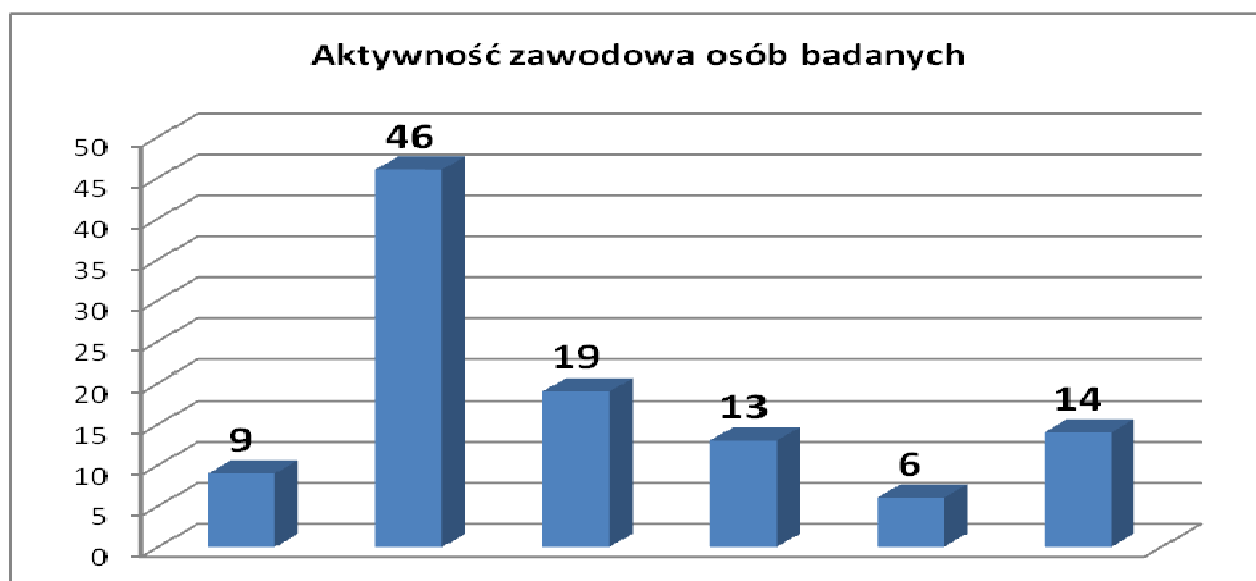
Wykres 11: Struktura wykształcenia respondentów badania ankietowego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Wykształcenie	liczba respondentów	Stosunek liczby osób badanych ze wskazanym wykształceniem do ogólnej liczby badanych wyrażony w procentach
podstawowe	3	3%
gimnazjalne	6	6%
zasadnicze zawodowe	15	14%
średnie	50	47%
wyższe	33	31%

Wykres 12: Struktura respondentów badania ankietowego pod względem aktywności zawodowej.

Status na rynku pracy	liczba respondentów	% respondentów
własna działalność gospodarcza	9	8%
zatrudniony/a u pracodawcy	46	43%
pracujący/a w rolnictwie	19	18%
Uczeń/student	13	12%
Emeryt/rencista	6	6%
Bezrobotny	14	13%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Tabela 13: Struktura odpowiedzi na pytanie Nr 1 „Czy dostrzega Pan/Pani w gminie niżej wymienione problemy społeczne?”

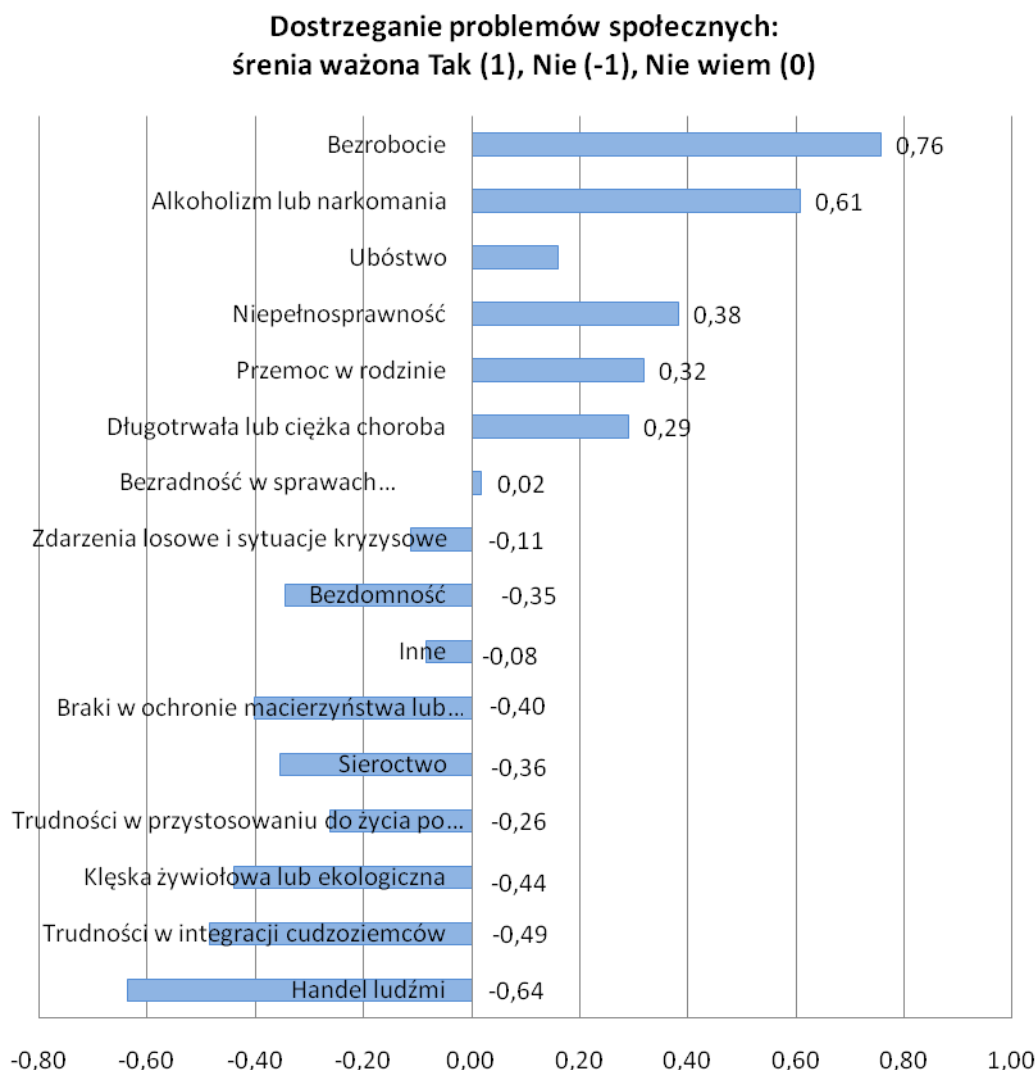
Problem społeczny:	Tak (1)	Nie (-1)	Nie wiem (0)	Średnia ważona	Dominanta
Bezdomność	19	56	32	-0,35	Nie
Ubóstwo	46	29	32	0,16	Tak
Bezrobocie	86	5	7	0,83	Tak
Alkoholizm lub narkomania	80	15	12	0,61	Tak
Sieroctwo	16	54	37	-0,36	Nie
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	35	33	39	0,02	Nie wiem
Niepełnosprawność	62	21	24	0,38	Tak

Długotrwała lub ciężka choroba	56	25	26	0,29	Tak
Trudności w integracji cudzoziemców	10	62	35	-0,49	Nie
Braki w ochronie macierzyństwa lub wielodzietności	13	52	32	-0,40	Nie
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	13	60	34	-0,44	Nie
Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	32	44	31	-0,11	Nie
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	21	49	37	-0,26	Nie
Handel ludźmi	7	75	25	-0,64	Nie
Przemoc w rodzinie	56	22	29	0,32	Tak
Inne				-0,08	
Choroba psychiczna matki	1				
Choroba psychiczna	1				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Jak wynika z analizy odpowiedzi na pytanie w zakresie dostrzegania problemów społecznych – respondenci w największym zakresie dostrzegają problem bezrobocia, alkoholizmu, przemocy, ubóstwa, niepełnosprawności i długotrwałej choroby. Najmniej dostrzeganymi problemami przez ankietowanych były: handel ludźmi, trudności w integracji cudzoziemców, klęska żywiołowa i ekologiczna oraz braki w ochronie macierzyństwa. Najwięcej osób ankietowanych w zakresie dostrzegania problemów społecznych (94 osoby) nie wskazało żadnego innego problemu poza wymienionymi w ankiecie, 39 osób było zdezorientowanych w zakresie bezradności opiekuńczo – wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego, sieroctwa (37 osób) i trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładów karnych (37 osób)

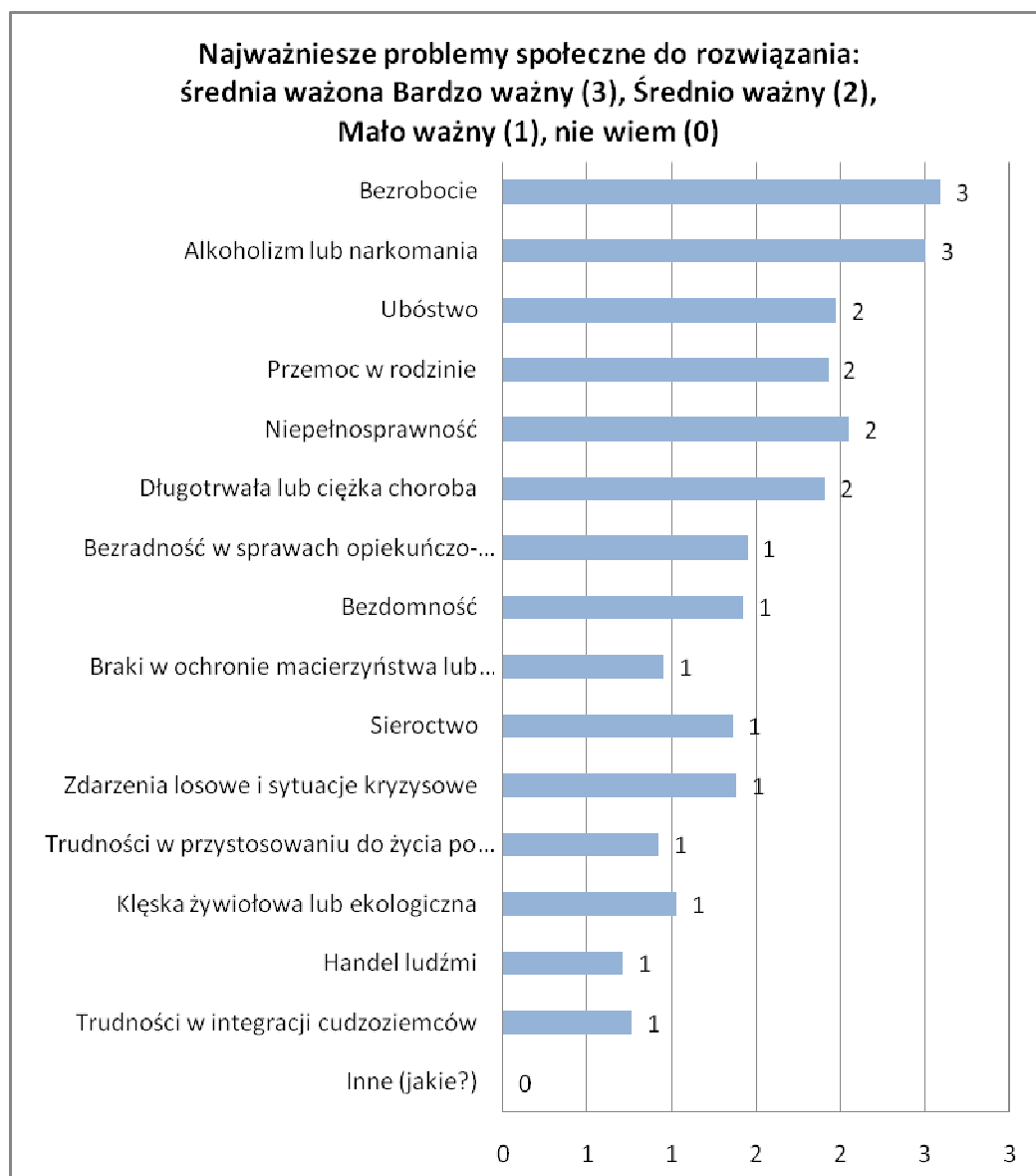
Analizując średnią ważoną dla wymienionych problemów w pytaniu nr 1 przedstawia poniżej zamieszczony wykres:

Odpowiedzi respondentów na pytanie Nr 2 „**Które i jak ważne są do rozwiązania poniższe problemy społeczne w gminie?**” przedstawia poniżej zamieszczony wykres:

Problem społeczny	Barczo ważne	Średnio ważne	Mało ważne
Inne (jakie?)	0	0	0
Trudności w integracji cudzoziemców	8	15	28

Handel ludźmi	13	4	29
Kłeska żywnościowa lub ekologiczna	19	18	17
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	17	26
Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	32	17	18
Sieroctwo	29	20	19
Braki w ochronie macierzyństwa lub wielodzietności	18	15	18
Bezdomność	30	21	20
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	31	21	20
Długotrwała lub ciężka choroba	50	22	10
Niepełnosprawność	55	23	8
Przemoc w rodzinie	54	19	6
Ubóstwo	50	23	15
Alkoholizm lub narkomania	75	20	3
Bezrobocie	89	11	4

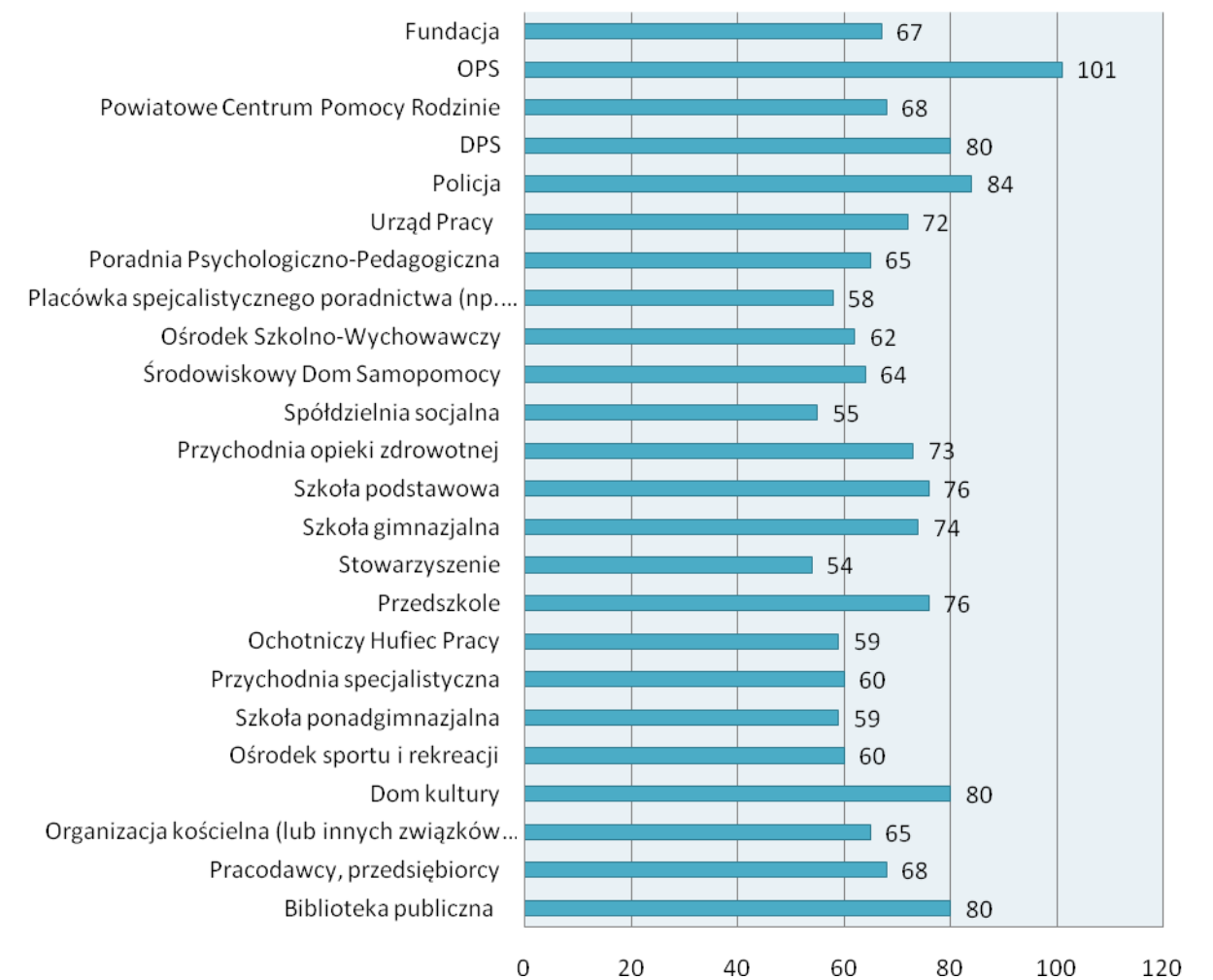

Z analizy badań ankietowych wśród 107 respondentów można wnioskować, że do najważniejszych problemów społecznych wskazanych przez ankietowanych jest: bezrobocie, alkoholizm, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie. Natomiast do problemów najmniej ważnych dla respondentów były: Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego, Handel ludźmi i trudności w integracji cudzoziemców.

Respondenci odpowiadając na pytanie Nr 3 „ Proszę o wskazanie które Instytucje/Organizacje oraz w jakim stopniu są zaangażowane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych (inne: jakie?)” z pośród wielu wskazanych w ankiecie- ustosunkowali się do instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie gminy lub powiatu. Poniżej zamieszczona tabela i wykres obrazują te dane:

Ocena zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych: ilość wskazań

Instytucja/Organizacja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ilość wska zań	średni a wazon a
Biblioteka publiczna	28	6	5	12	7	5	5	5	1	6	80	3,90
Pracodawcy, przedsiębiorcy	24	7	3	3	5	3	5	4	6	8	68	4,46
Organizacja kościelna (lub innych związków wyznaniowych)	27	3	6	2	4	4	4	3	2	10	65	4,20
Dom kultury	30	7	10	6	3	6	5	4	1	8	80	3,81
Ośrodek sportu i rekreacji	29	6	3	3	1	1	3	4	2	8	60	3,73
Szkoła ponadgimnazjalna	28	4	0	6	1	5	1	3	3	8	59	3,95
Przychodnia specjalistyczna	28	6	3	0	4	4	4	3	3	5	60	3,70
Fundacja	30	4	2	6	6	4	2	5	4	4	67	3,76
Ochotniczy Hufiec Pracy	33	1	3	2	4	5	4	2	1	4	59	3,31
Przedszkole	21	6	5	3	7	6	1	5	8	14	76	5,13
Stowarzyszenie	30	5	1	3	4	2	2	3	2	2	54	3,02
Szkoła gimnazjalna	23	7	2	5	6	3	7	6	5	10	74	4,77
Szkoła podstawowa	24	6	3	4	6	6	0	10	8	9	76	4,86
Przychodnia opieki zdrowotnej	12	7	5	12	5	6	3	1	10	12	73	5,33
Spółdzielnia socjalna	31	5	5	1	2	0	4	2	2	3	55	2,95
Środowiskowy Dom Samopomocy	27	4	2	5	1	4	2	7	4	8	64	4,31
Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	28	3	2	2	8	2	2	4	3	8	62	4,08
Placówka specjalistycznego poradnictwa (np. rodzinnego)	28	4	1	3	5	5	0	6	2	4	58	3,66

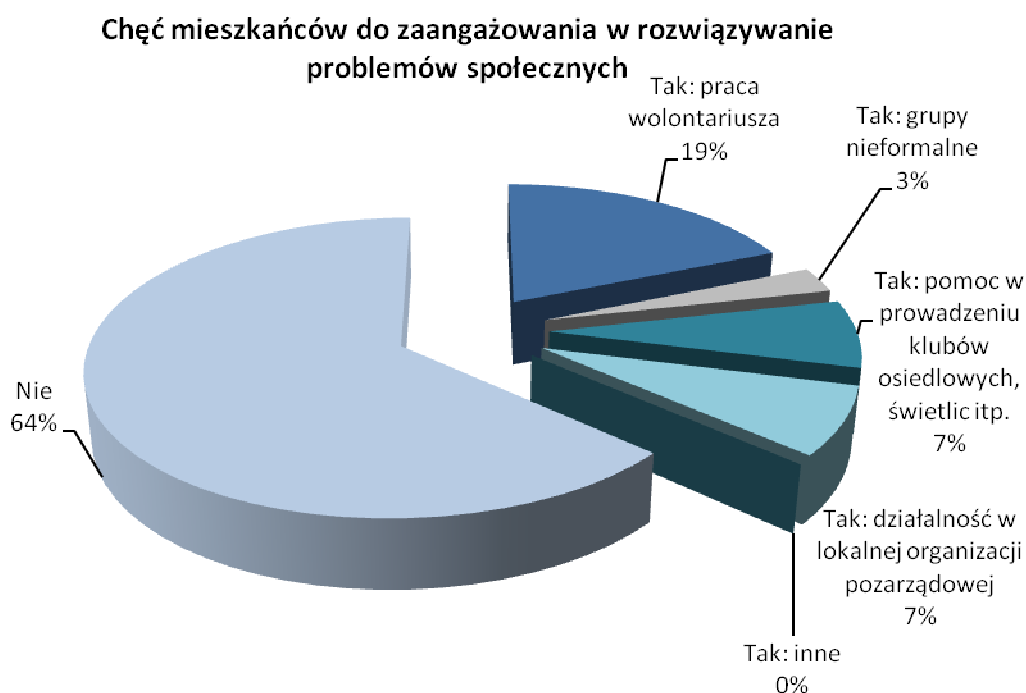
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	24	9	3	2	3	6	2	4	7	5	65	4,14
Urząd Pracy	27	6	4	6	4	5	2	6	2	10	72	4,24
Policja	15	14	7	7	11	4	5	3	4	14	84	4,83
DPS	26	5	3	2	5	5	8	0	3	13	80	5,01
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	18	7	5	5	6	3	4	4	7	9	68	4,82
OPS	10	7	7	11	8	6	5	1	10	26	101	6,32

Z analizy odpowiedzi uwzględniającej wskazanie instytucji zaangażowanej w rozwiązywanie problemów społecznych najczęściej wskazań było na ośrodek pomocy społecznej, policję, dom pomocy społecznej, bibliotekę publiczną i dom kultury. Z odpowiedzi respondentów wynika, że policja i GOPS są tymi instytucjami, które są postrzegane jako bardzo ważne instytucje w rozwiązywaniu problemów społecznych. Tak wysoka ocena może również świadczyć o skuteczności podejmowanych działań, szczególnie wobec tych problemów, które respondenci wskazali jako bardzo ważne (alkoholizm, przemoc, bezrobocie) Analizując odpowiedzi na kolejne pytanie nr 4,, Czy chciałby/aby Pan/Pani zaangażować się w działania mające na celu rozwiązywanie problemów społecznych? Inne (jakie?)” – respondenci udzielili następujących odpowiedzi:

Odpowiedź	liczba odpowiedzi
Tak: praca wolontariusza	20
Tak: grupy nieformalne	3
Tak: pomoc w prowadzeniu klubów osiedlowych, świetlic itp.	8
Tak: działalność w lokalnej organizacji pozarządowej	8
Tak: inne	0

NIE	43

Z analizy danych zawartych w tabeli można wnioskować, że najwięcej osób chce zaangażować się w pracę w ramach wolontariatu. Ankietowani przejawiają również zainteresowanie działalnością w organizacji pozarządowej i w różnych formach zagospodarowania czasu wolnego np. kluby osiedlowe, świetlice. W grupach nieformalnych 3 osoby zadeklarowało swoje zaangażowanie, że chce przynależeć do grup nieformalnych. Niepokojącym problem jest brak jakiegokolwiek zaangażowania w działalność społeczną aż wśród 64% osób ankietowanych

Poza analizą wyników badań przeprowadzonych na podstawie anonimowych ankiet diagnostycznych źródłem informacji o problemach na terenie Gminy są sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W nawiązaniu do problemów i potrzeb mieszkańców gminy Czerwonka w 2013 roku na podstawie ustawy o pomocy społecznej z różnych form świadczeń

z pomocy społecznej skorzystało łącznie 191 rodzin, w tym 681 osób⁴. Stanowi to prawie 25% mieszkańców gminy.

Tabela 2: Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Czerwonka w latach 2011-2013.

Rok	Ogółem liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej	Ogółem liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej
2011	209	209
2012	182	182
2013	191	185

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 r.

Zmienna liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwonce świadczy o nierównomiernym natężeniu i rozmiarze zubożenia mieszkańców, którzy na podstawie dochodów kwalifikują się do świadczeń socjalnych, tym samym nie przekraczając ustawowych kryteriów dochodowych uprawniających do ich pobierania.

Przyczyny dla których głównie przyznawana jest pomoc społeczna w Ośrodku w Czerwonce, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3: Głównie przyczyny przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w Czerwonce w latach 2011 – 2013 na podstawie danych statystycznych.

		Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
	POWODY POMOCY PRZYZNANIA	LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA GOPS		
1	Ubóstwo	152	144	147
2	Bezrobocie	79	77	92
3	Potrzeba ochrony macierzyństwa	51	51	43
4	Długotrwała choroba	35	34	36
5	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	28	27	27

⁴ Dane pochodzą ze sprawozdania Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 r.

8	Niepełnosprawność	70	65	67
9	Alkoholizm	14	13	16

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2013r.

W tym zestawieniu zostały określone główne problemy, z którymi spotykają się rodziny. Jak wynika z analiz najliczniejszą grupą klientów są rodziny z problemem ubóstwa (do takich rodzin zaliczamy rodziny, w których dochód na osobę w rodzinie jest poniżej lub równy kryterium dochodowemu), drugim nagłym problemem jest bezrobocie, kolejnym - niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo –wychowawcza i potrzeba ochrony macierzyństwa

Wybrane problemy społeczne poddane analizie / ocenie:

Bezrobocie
Alkoholizm i narkomania,
Niepełnosprawność.

Udział podmiotów gminy Czerwonka w innowacyjnym przedsięwzięciu w ramach projektu „Kalkulator Kosztów Zaniechania - wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań na Mazowszu w zakresie polityki społecznej w obszarze analizy kosztów braku podejmowania działań aktywizująco-wpierających” przekłada się na zmianę optyki patrzenia i analizy problemów społecznych. Owa **zmiana polega na przyjęciu opracowanego w ramach projektu nowatorskiego modelu prowadzenia polityki społecznej, zakładającego nie tylko wyróżnienie problemu społecznego, lecz także określenie poziomu jego nasilenia.** Powyższy podział będzie miał również zastosowanie w Kalkulatorze Społecznym.

Charakterystyka wybranych problemów społecznych:

IV.1 Bezrobocie

Społeczna struktura bezrobocia zasadniczo nie zmienia się od wielu lat. W grupie osób bezrobotnych przede wszystkim dominują kobiety. Poważnym problemem jest stale wysoki odsetek osób młodych do 25 roku życia. W niezwykle trudnej sytuacji są osoby o niższym poziomie wykształcenia, zwłaszcza podstawowym i zasadniczym zawodowym. Dodatkową barierą jest strukturalny charakter bezrobocia bowiem w ewidencji osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne.

Wysoki poziom bezrobocia wpłynął na ukształtowanie się niekorzystnych zjawisk na rynku pracy. Doszło do ograniczenia popytu na pracę, znacząco obniżył się procent osób aktywnych zawodowo, wzrosła liczba osób zatrudnionych w tzw. szarej strefie. Aktualnie obserwujemy także zupełnie nowy czynnik kształtujący obraz rynku pracy – stale rosnący poziom migrujących za pracą w obrębie Unii Europejskiej.

Nie rozwiązane jednak nadal pozostają kwestie osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Są to głównie osoby bierne zawodowo, które nie chcą lub nie potrafią odnaleźć się w dzisiejszej sytuacji kraju. Rośnie zatem znaczenie reintegracji zawodowej i społecznej, która pozwoli włączyć je w podstawowy nurt gospodarczy kraju i zapobiegnie ich dalszemu wykluczeniu.

Wpływ bezrobocia na funkcjonowanie rodziny

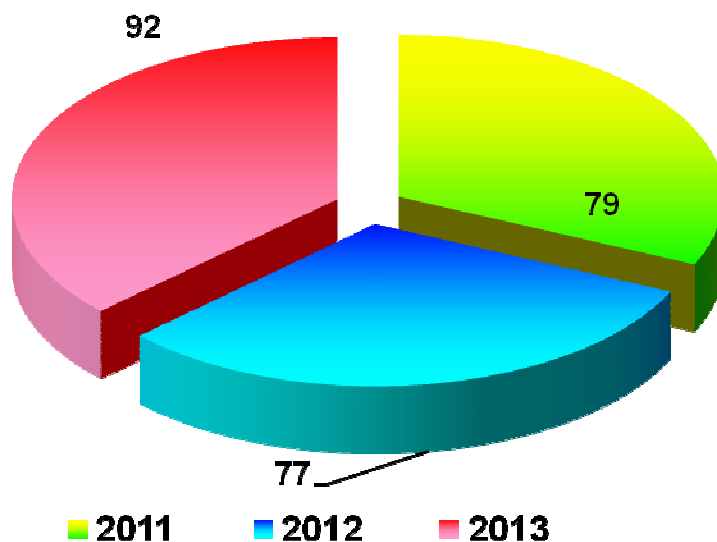
Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby społeczne - nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz znaczny wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc, tradycyjnie już uznaną za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia.

Z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego

rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza silnej frustracji, obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, które to doznania powodują bezradność, apatie, sięganie po alkohol- coraz częstsze zjawisko u bezrobotnych.

Analiza dostępnych danych o problemie:

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2011 - 2013.

Z podanego wykresu wynika, że w 2013 roku liczba rodzin ubiegających się o pomoc z powodu bezrobocia wzrosła aż o około 19% w stosunku do roku 2012.

Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem sytuacji na makowskim rynku pracy, gdzie stopa bezrobocia w powiecie należy do największych w województwie mazowieckim i na dzień 31.07.2014 roku było zarejestrowanych 23,7% osób bezrobotnych co stanowiło 4,4 tys. mieszkańców, w tym w gminie Czerwonka – 288 osób. Należy zaznaczyć, iż od wielu lat stopa bezrobocia dla powiatu makowskiego jest znacznie wyższa niż dla województwa mazowieckiego. Dane te obrazuje poniżej prezentowana tabela:

Rok	Stopa bezrobocia w kraju	Stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	Stopa bezrobocia w powiecie makowskim
2009	11,9%	9%	12,6%
2010	12,3%	9,4%	19,1%
2011	12,5%	9,9%	25,0%
2012	13,4%	10,8%	25,8%
2013	13,4%	11,0%	25,7%

Tabela nr 13. Struktura bezrobocia w gminie Czerwonka w latach 2011 - 2013.

BEZROBOCIE	2011	2012	2013
Ogółem	275	259	288
Kobiety	132	121	136

W Gminie Czerwonka z powodu bezrobocia ze świadczeń z pomocy społecznej w 2013 roku skorzystało 192 rodzin, co stanowiło 25,16% mieszkańców gminy, w tym 680 osób. Świadczenia dla osób bezrobotnych były kierowane w formie świadczeń pieniężnych i w formie pracy socjalnej oraz realizowany jest projekt systemowy

z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji – współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela nr 14. Świadczenia w formie zasiłku okresowego z powodu bezrobocia w latach 2011 -2013

Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia			
LATA 2011-2013	2011	2012	2013
Liczba osób	34	30	25
Liczba świadczeń	131	98	82
Kwota świadczeń w złotych	34 572	29 699	27 040

O szansach wyjścia z bezrobocia w dużym stopniu decyduje poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego. Sytuacja na rynku pracy w znacznym stopniu zależy od przeszłości zawodowej. Trudna sytuacja na rynku pracy implikuje zarazem trudną sytuację finansową tych osób, ponieważ zdecydowana większość nie posiada prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Pomimo swej odmienności, bezrobocie istniejące na obszarach wiejskich jest ściśle powiązane z deficytem miejsc pracy w regionach miejskich. Bezrobocie na terenach wiejskich wzrasta wraz ze zwiększaniem się liczby bezrobotnych w miastach. W najgorszej sytuacji znajdują się wiejska ludność nierolnicza (bezrolna) ze wszystkich grup ludności w gminie Czerwonka oraz użytkownicy małych gospodarstw rolnych.. Duża część tej ludności ulega procesowi marginalizacji i „społecznemu odrzuceniu”. Ludność ta wypierana jest z miejsc pracy w mieście, utraciła wiele sezonowych miejsc pracy. Skutki bezrobocia w obszarach wiejskich uwidaczniają się w postaci upowszechniania ubóstwa na wsi. Wieś zmniejsza swój popyt na artykuły przemysłowe i usługi tworzone w mieście. Degradacja wsi staje się zatem hamulcem rozwoju gospodarczego regionu. Z bezrobociem ściśle związana jest kwestia ubóstwa.

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej funkcjonuje jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek.

Województwo mazowieckie jest bardzo zróżnicowane pod względem dochodów gospodarstw domowych. Wskaźnik zagrożenia skrajnym ubóstwem po wyłączeniu Warszawy jest znacznie wyższy w tym województwie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach realizacji działań aktywizujących i prewencyjnych od 2008 roku realizuje projekt systemowy pt: „**Razem możemy więcej**” adresowany do mieszkańców gminy będących w trudnej sytuacji socjalno – bytowej z powodu bezrobocia, niepełnosprawności i ubóstwa. W ramach aktywnej integracji mieszkańcy gminy będący odbiorcami świadczeń z pomocy społecznej mieli możliwość skorzystania z czterech instrumentów aktywnej integracji: aktywizacji zdrowotnej, edukacyjnej, społecznej i zawodowej.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Dla celów projektu przyjęta została definicja kwestii bezrobocia opierająca się na kryterium braku pracy w momencie stania się klientem OPS, choć niekoniecznie pozostawania w rejestrach powiatowych urzędów pracy przez cały okres korzystania z usług i świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.

Poziom niski (1):

Osoba bezrobotna, czyli niepracująca, aktywnie poszukująca zatrudnienia w ciągu ostatniego miesiąca oraz gotowa podjąć pracę w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Nie występuje efekt zniechęcenia bezskutecznym poszukiwaniem zatrudnienia.

Poziom średni (2):

Osoba zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna stosująca głównie bierne metody poszukiwania zatrudnienia. Osoba bezrobotna średniookresowo. Osoba doświadczająca „pułapki bezrobocia”.

Poziom wysoki (3):

Osoba pozostająca bez pracy długookresowo, zniechęcona poszukiwaniem zatrudnienia. Nie pracuje od co najmniej dwóch lat. Nie współpracuje ze służbami zatrudnienia. Osoba o niskim poziomie zatrudnialności. Osoba doświadczająca „pułapki bierności”.

Prognoza i rekomendacje:

Na tle województwa mazowieckiego wskaźnik zagrożenia ubóstwem w powiecie makowskim jest na poziomie wysokim. Bezrobocie nadal dotyka znaczną część społeczności, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji. Na brak pracy w gminie narażone są przede wszystkim: osoby o niższym poziomie wykształcenia, młodzież wkraczająca na rynek pracy bez doświadczenia zawodowego, które przekroczyły 45-50. rok życia. Bezrobocie generuje wiele dodatkowych problemów w rodzinie. Często jest przyczyną problemów opiekuńczo-wychowawczych, przemocy domowej, uzależnień.

Na poprawę sytuacji istotny wpływ będzie miała poprawa sytuacji gospodarczej kraju. Ważne jest jednak tworzenie lokalnych inicjatyw służących aktywizacji bezrobotnych oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Makowie Mazowieckim, oraz realizacja projektów socjalnych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwoncu w zakresie podnoszenia umiejętności społecznych i zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzrost świadomości i motywacji do rozwoju ekonomii społecznej, działań partnerskich w zakresie zmniejszania zjawiska bezrobocia.

Wyzwania dla gminy w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania bezrobociu:

Wsparcie dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości
Rozwój podmiotów ekonomii społecznej
Aktywizacja zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
Efektywny system kształcenia zawodowego i technicznego,
Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa ludności (intensyfikacja postaw pro-rozwojowych ludności i przedsiębiorczości).

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Możliwość korzystania z zatrudnienia subsydiowanego (prace interwencyjne, społecznie użyteczne, roboty publiczne);</p> <p>Większa oferta aktywnych programów rynku pracy, w tym m.in.: szkoleń, przygotowania zawodowego w miejscu pracy i prac społecznie użytecznych.</p> <p>Wzrastająca ilość programów i środków finansowanych z UE na rzecz promocji zatrudnienia w tym także prowadzony przez GOPS projekt systemowy.</p> <p>Wprowadzenie nowych regulacji prawnych w postaci nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.</p> <p>Podejmowane współpracy w ramach Porozumienia pomiędzy GOPS i PUP w zakresie sprawnej wymiany informacji dotyczącej aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców Gminy.</p> <p>Prowadzenie szkoleń dotyczących nabycia kompetencji społecznych, aktywizacji zawodowej oraz organizowanie prac społecznie użytecznych.</p> <p>Różnorodność form wsparcia osób bezrobotnych.</p> <p>Nowe instrumenty aktywizacji zawodowej osób wykluczonych społecznie w szczególności osób bezrobotnych.</p>	<p>Koszty związane z działaniami naprawczymi, wśród nich: świadczenia pieniężne z pomocy społecznej</p> <p>koszty walki z przestępczością (nielegalnym uzyskiwaniem dochodów).</p> <p>Duży udział wśród bezrobotnych osób znajdujących się w szczególnej sytuacji, w tym m. in.: osób do 25 roku życia, kobiet oraz osób bez żadnego doświadczenia zawodowego.</p> <p>Wydatki na ochronę zdrowia (ubezpieczenie na koszt państwa osób niepracujących oraz ich relatywnie gorszy stan zdrowia).</p> <p>Koszty utraconych możliwości, ponoszone przez społeczeństwo. Mniejszy udział osób bezrobotnych w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym.</p> <p>Koszty wynikające z dziedziczenia biedy, degradacji norm, trwała pauperyzacja rodzin.</p> <p>Niedostosowany system szkoleń do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Odływ osób w wieku produkcyjnym do innych krajów i większych miast.</p> <p>Ograniczone możliwości realizacji pracy socjalnej poprzez nadmierne obciążenie administracyjne kadry Ośrodka Pomocy Społecznej.</p>
Szanse	Zagrożenia

Pozyskiwanie krajowych i zewnętrznych środków finansowych na realizację działań na rzecz osób wykluczonych społecznie, w szczególności osób bezrobotnych

Zwiększenie dostępu do bogatej oferty szkoleniowej jednostek szkolących realizujących różnego rodzaju projekty (Klub Integracji Społecznej przy GOPS, realizacja projektu z funduszy unijnych przez OPS, realizacja projektów unijnych przez PUP),

Wzrost świadomości społecznej o wadze podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia,

warunkowanie pomocy poprzez zawieranie kontraktów socjalnych

Rozwój podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy;

Rozwój wolontariatu na terenie gminy;

Możliwość korzystania z zatrudnienia subsydiowanego (prace interwencyjne, społecznie użyteczne, roboty publiczne);

Wsparcie dla kreowania liderów lokalnych podejmujących działania w zakresie ograniczania zjawiska ubóstwa.

Emigracja wykształconej młodzieży.

Pogarszająca się kondycja zakładów pracy.

Dziedziczenie bezrobotnego stylu życia i brak motywacji do aktywności na rynku pracy wśród świadczeniobiorców GOPS.

Niekorzystna korelacja pomiędzy wysokością świadczeń z pomocy społecznej a wysokością wynagrodzeń.

Wzrost liczby osób bezrobotnych z dysfunkcjami osobowościowymi i społecznymi.

. Niewystarczające zasoby finansowe na prowadzenie aktywnej polityki społecznej w zakresie ograniczania bezrobocia;

Niski stopień motywacji do podjęcia zatrudnienia (osobom nieaktywnym zawodowo czasami nie „opłaca się pracować”);

Ograniczone możliwości wykazywania efektywności przy zatrudnieniu subsydiowanym, mała ilość staży, odbycia płatnych praktyk;

Niechęć do samo zatrudnienia, niewystarczające wsparcie drobnej przedsiębiorczości;

Syndrom wypalenia zawodowego dla przedstawicieli zajmujących się aktywizacją zawodową i społeczną rodzin bezrobotnych, ubogich (mała efektywność podejmowanych działań przy dużym nakładzie pracy).

IV.2 Alkoholizm i narkomania

Problem alkoholizmu i narkomanii możemy zdefiniować jako zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Analiza dostępnych danych o problemie:

W Gminie Czerwonka podstawą pracy z osobami uzależnionymi i ich członkami rodzin jest:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015 uchwałą Nr VI/47/2011 Rady Gminy Czerwonka z dnia 14 kwietnia 2011 r.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2014 – przyjęty Uchwałą Nr XXVI/210/2013 Rady Gminy Czerwonka z dnia 04 grudnia 2013 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok

W ramach realizacji zadań w wyżej wymienionych programach gmina Czerwonka realizuje następujące działania:

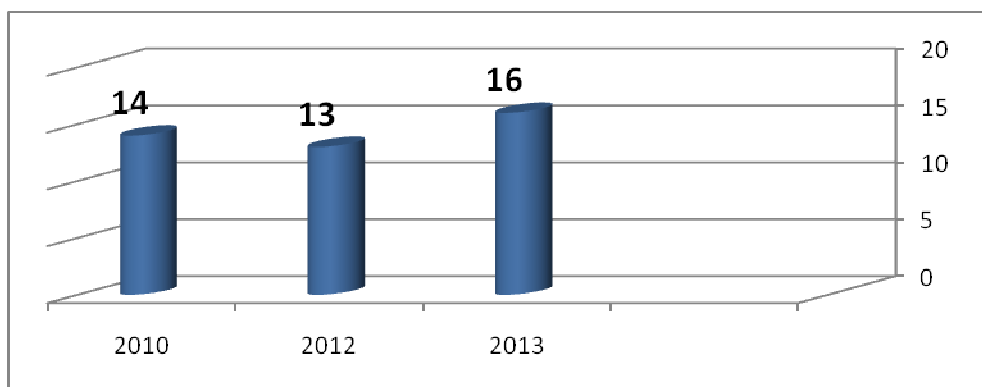
- Udzielanie porad osobom poszkodowanym przez nadużywających alkoholu zgodnie z wnioskami złożonymi do tutejszej Komisji
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- Realizacja programów profilaktycznych wdrażanych w szkole podstawowej i w gimnazjum
- Współpraca z Poradnią Rodzinną w Makowie Mazowieckim, pracownikami socjalnymi, policją,
- Wnioskowanie do Sądu Rejonowego – Wydziału Rodzinnego o uruchomienie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego bez zgody osoby uzależnionej

Podejmowanie działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” dla osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc.

Tabela przedstawiająca działania w zakresie profilaktyki alkoholowej i narkomanii w gminie Czerwonka w latach 2011 – 2013.

Nazwa działania	Ilość spraw, podjętych działań w latach 2011 -2013		
	2011	2012	2013
Liczba złożonych wniosków do GKRPA	16	12	12
Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rodzinnego o leczenie odwykowe	2	0	2
Liczba osób zgłaszających się dobrowolnie na leczenie w systemie ambulatoryjnym	6	6	7

Wykres 1: Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu.

Źródło : Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 r

Na terenie gminy usługi na rzecz kwestii uzależnień realizuje Poradnia Rodzinna w Makowie Mazowieckim.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zaproponowany poniżej podział intensywności występowania problemu społecznego jakim jest alkoholizm i narkomania jest wstępem do zmiany ich

postrzegania oraz przejścia z działań interwencyjnych na rzecz działań aktywizujących przypisanych konkretnym grupom potrzebujących w zależności od poziomu dotykającego ich problemu.

Poziom niski (1)

Okresowe używanie środków psychoaktywnych i alkoholu. Wzrost tolerancji i ochoty na używki. Nie występują skumulowane szkody, ale mogą mieć miejsce zdarzenia, które skutkują określonymi konsekwencjami zdrowotnymi, społecznymi, itp. (szczególnie w odniesieniu do młodzieży). Osoba potrafi pełnić określone role społeczne.

Poziom średni (2)

Nadużywanie środków psychoaktywnych i alkoholu. Występują trudności z pełnieniem określonych ról społecznych, zagrożenie stabilności zawodowej. Zaniechanie rodziny, konflikty domowe, pogłębiające się uzależnienie psychiczne i fizyczne, pojawiające się szkody zdrowotne. Wymagający sporego zaangażowania służb, terapeuty. Osoba traci role społeczne.

Poziom wysoki (3)

Uzależnienie od środków psychoaktywnych i alkoholu. Picie lub branie stanowią dominujący wymiar funkcjonowania jednostki i skutkuje niemożnością wypełniania podstawowych ról społecznych. Zalecana terapia stacjonarna lub ambulatoryjna. Może występować zerwanie więzi społecznych.

Prognoza i rekomendacje:

Z analizy SWOT wynika, że przede wszystkim należy wzmocnić działania profilaktyczne, kierowane do dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, kreować zdrowy styl życia bez uzależnień wśród rodzin, wzmocnić rolę liderów młodzieżowych w środowiskach rówieśniczych. Alkoholizm jest to ważny problem, który wymaga kontynuacji, rozszerzenia dotychczas prowadzonych działań wśród mieszkańców gminy Czerwonka. Problem przemocy w rodzinie bardzo często związany jest z uzależnieniami. Działania w tym zakresie są bardzo trudne, gdyż trudniejsze, niż w przypadku innych problemów, jest ich zdiagnozowanie i leczenie.

Wyzwania dla gminy w zakresie prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom:

Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom
Wzmocnienie roli rodziny, kreowanie jej pozytywnego wizerunku, pomoc dla osób uzależnionych i członków ich rodzin
Podniesienie kompetencji osób zawodowo zajmujących się działaniami w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom
Zwiększenie skuteczności wdrażanych programów profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży i osób dorosłych

Analiza SWOT:

Mocne strony	Słabe strony
<p>Dostępność dla leczenia odwykowego w Poradni Rodzinnej</p> <p>Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;</p> <p>Dostępność środków finansowych na realizację programów profilaktycznych;</p>	<p>Brak środków finansowych na poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych</p> <p>Potrzeba zwiększenia usług medycznych w zakresie psychiatrycznym</p> <p>Brak oddziały detoksykacyjnego na terenie powiatu makowskiego</p> <p>Mała wiedza instytucji na temat leczenia uzależnień</p> <p>Niekierowanie lub zbyt późne kierowanie osób uzależnionych do specjalistycznych placówek służby zdrowia</p> <p>Brak oferty terapeutycznej dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego będących wynikiem uzależnienia.</p>

Szanse	Zagrożenia
<p>Rozwój form pracy socjalnej w zakresie profilaktyki alkoholowej; Promocja zdrowego stylu życia.</p> <p>Zwiększenie inicjatyw w obszarze profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia skierowanych do wszystkich grup</p>	<p>Postrzeganie uzależnienia jako choroby zawnionej, którą należy traktować pobocznie;</p> <p>Niedostrzeganie konsekwencji niepodjęcia działań w zakresie profilaktyki alkoholowej jako kosztownej kwestii społecznej (bezrobocie, bezradność, przemoc, przestępczość, niewydolność wychowawcza);</p> <p>Występowanie wielu czynników zewnętrznych, w tym ekonomicznych, które powodują wzrost występowania problemów związanych z uzależnieniami</p>

IV.3 Niepełnosprawność

Opis i wnioski:

Kolejnym problemem społecznym jest występowanie niepełnosprawności i długotrwałej choroby. Choroba prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, dojazdy do specjalistów, zakup leków, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i w końcowym etapie uzyskanie renty inwalidzkiej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania. W konsekwencji często prowadzi do niepełnosprawności.

Niepełnosprawność to stan będący efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego, wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania przez jednostkę podstawowych czynności życiowych. Do podstawowych czynności życiowych zalicza się samoobsługę, przemieszczanie się, czynności manualne,

orientacje w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych dzięki Narodowemu Spisowi Powszechnemu w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła prawie 5,5 mln, co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju, w tym 4.450 tys. posiada prawne potwierdzenie niepełnosprawności. Oznacza to, że co 7 mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną.

Przyspieszony wzrost liczby osób niepełnosprawnych dał coraz większą rangę temu zjawisku wśród innych problemów społecznych. Dynamika wzrostu niepełnosprawności związana jest nie tylko z tradycyjnymi jej przyczynami, lecz także z nowymi zjawiskami, które mają podłoże w zmianach społeczno – gospodarczych. Niepełnosprawność w swojej istocie jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności lub grupę inwalidzką przyznaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Osoby niepełnosprawne są gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową i w konsekwencji częściej dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Nierówność szans na początku drogi życiowej, pogłębiona zostaje w dorosłym życiu poprzez gorsze przygotowanie zawodowe i społeczne, a zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie te osoby. Bez pomocy państwa osoby niepełnosprawne nie są w stanie samodzielnie rozwiązywać wielu swoich ważnych problemów. Na państwie to znaczy społeczeństwie obywatelskim, spoczywa obowiązek wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji zarówno społecznej jak i zawodowej.

Analiza dostępnych danych o problemie:

W Gminie Czerwonka liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2011 – 2013 przedstawia poniżej zamieszczona tabela:

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby			
LATA 2011-2013	2011	2012	2013
Liczba rodzin korzystających z powodu niepełnosprawności	70	65	67
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby	35	34	36

Dane pochodzą z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 r.

Z powody niepełnosprawności z zasiłku okresowego skorzystało 5 rodzin na kwotę 4 004 zł oraz dla 7 rodzin został wypłacony zasiłek okresowy z powodu długotrwałej choroby na kwotę 3 601,00 zł z powodu długotrwałej choroby-6 rodzin na kwotę 3 855,00 zł

Problemy związane z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, to również zapotrzebowanie na usługi społeczne, chociażby usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, terapię, uczestnictwo w ośrodkach wsparcia, Klubie Seniora. Grupami korzystającymi z pomocy z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby są również osoby uzależnione, chore psychicznie. (zwiększone wydatki na leczenie, zakup leków).

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zgodnie z założeniami projektu zaproponowano następujący podział nasilenia występowania problemu niepełnosprawności:

Poziom niski (1)

Osoba wymagająca niewielkiego, okresowego wsparcia w wybranych czynnościach wykraczających poza podstawowe aktywności dnia codziennego, lub

terapii/rehabilitacji w niewielkim wymiarze czasowym. Może samodzielnie, bądź z niewielkim wsparciem.

Poziom średni (2)

Osoba wymagająca codziennego wsparcia w miejscu zamieszkania w postaci usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych), lub codziennej terapii/rehabilitacji. Wymaga wsparcia, by uczestniczyć w życiu społecznym.

Poziom wysoki (3)

Osoba wymagająca stałego wsparcia w miejscu zamieszkania w większości podstawowych czynności dnia codziennego, lub codziennej intensywnej terapii/rehabilitacji. Jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym jedynie przy pomocy innej osoby. Spełnia kryteria pozwalające na skierowanie do placówki całodobowego pobytu.

Prognoza i rekomendacje:

Długotrwała lub ciężka choroba może być okresem przejściowym a może być przyczyną w przyszłości określenia stopnia niepełnosprawności. Problem ludzi chorych w naszym społeczeństwie często nie zostaje w pełni rozwiązany z powodu braku dostępu do specjalistów, trudnej sytuacji finansowej służby zdrowia, zaniechania leczenia z powodu np. obawy przed utratą pracy i pojawienia się ubóstwa, zbyt kosztownych leków w stosunku do dochodów (problem seniorów, rodzin wielodzietnych, niepełnych) W tym zakresie należy prowadzić profilaktykę zapobiegania różnego rodzaju chorobom i uzależnieniom np. promocja zdrowego stylu życia.

Wyzwania

Rozwój środowiskowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych oraz osób w podeszłym wieku

Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz poprawy funkcjonowania społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych

Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju podmiotów ekonomii społecznej

Analiza SWOT:

Mocne strony	Słabe strony
<p>Funkcjonowanie stowarzyszeń na terenie Powiatu na rzecz osób i rodzin długotrwale chorych i niepełnosprawnych;</p> <p>Współpraca z Ośrodkiem Wsparcia w Makowie Mazowieckim w zakresie uczestnictwa osób niepełnosprawnych z gminy w Ośrodku</p> <p>Realizacja projektów przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem funduszy unijnych (projekt systemowy);</p> <p>Realizacja usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych przez Ośrodek Pomocy Społecznej;</p> <p>Systematycznie rosnąca liczba osób niepełnosprawnych zdobywających wykształcenie i podnoszących kwalifikacje;</p> <p>Integrowanie osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym (spotkania imprezy okolicznościowe).</p>	<p>Niewystarczające standardy świadczeń dla osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych;</p> <p>Słaby dostęp specjalistów, długi okres oczekiwania;</p> <p>Słaby dostęp do wczesnej rehabilitacji medycznej;</p> <p>Trudna sytuacja finansowa osób niepełnosprawnych;</p> <p>Zaniedbanie sfery promocji zdrowia i profilaktyki;</p> <p>Niedostateczne rozpoznania choroby i jej leczenie (brak powszechnych, dokładnych analiz i badań w okresie przedszkolnym i w szkole);</p> <p>Ograniczenie dostępności do usług rehabilitacyjnych;</p> <p>Zróźnicowanie jakości opieki zdrowotnej.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Rozwój programów profilaktycznych w zakresie profilaktyki zdrowia, uzależnień;</p> <p>Wsparcie dla rozwoju zadań fakultatywnych w zakresie rozwoju wolontariatu, grup samopomocowych.</p> <p>Rozwój drobnej przedsiębiorczości przez osoby niepełnosprawne tworzące podmioty ekonomii społecznej</p>	<p>Brak wystarczających środków finansowych;</p> <p>Niestabilność prawa;</p> <p>Niestabilna sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju.</p>

IV.5 Szczególne uwarunkowania nasycenia problemami społecznymi

W nawiązaniu do problemów i potrzeb mieszkańcy gminy Czerwonka w 2013 roku na podstawie ustawy o pomocy społecznej z różnych form świadczeń z pomocy społecznej skorzystało łącznie 191 **rodzin, w tym 394 osoby**⁵. Stanowi to prawie 14,5% mieszkańców gminy.

Tabela 1.: Liczba rodzin (bez względu na liczebność osób w gospodarstwie domowym) korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwonce na przestrzeni lat 2011-2013.

<i>Lata</i>	<i>Ogółem liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej</i>	<i>Ogółem liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej</i>
2011	209	73
2012	182	104
2013	185	96

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy społecznej za 2013 r.

Zmniejszająca się liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwonce nie zawsze świadczy o zmniejszającym się rozmiarze zubożenia społeczeństwa. Na podstawie dochodów, rodziny kwalifikowane są do świadczeń socjalnych, tym samym nie przekraczając ustawowych kryteriów dochodowych uprawniających do ich pobierania.

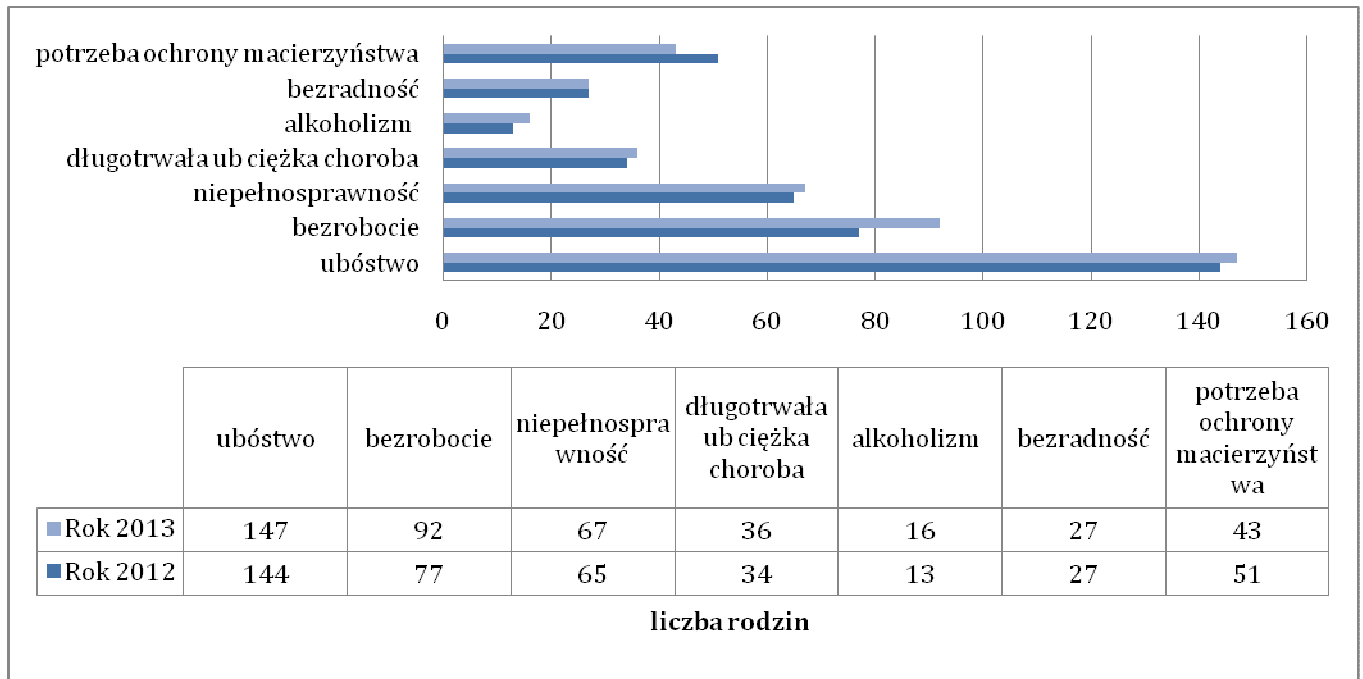
Ustawa o pomocy społecznej katalogowo definiuje powody, które w szczególności wskazują i uprawniają osoby i rodziny do ubiegania się o pomoc społeczną. Zalicza się do nich: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, trudności w

⁵ Dane pochodzą ze sprawozdania Ocena Zasobów pomocy społecznej za 2013 r.

integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wykres 1.: Powody ubiegania się o pomoc w latach 2012 i 2013 (wg liczby rodzin).

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2013 r.

W tym zestawieniu został określony główny problem rodziny. Jak wynika z analiz najliczniejszą grupą klientów są rodziny z problemem ubóstwa (do takich rodzin zaliczamy rodziny, w których dochód na osobę w rodzinie jest poniżej lub równy kryterium dochodowemu), drugim nagłym problemem jest bezrobocie, kolejnym – niepełnosprawność i długotrwała choroba. Pomoc społeczna ma za zadanie wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zamierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Problemy te wynikają z sytuacji ekonomiczno – społecznej gminy, braku rozwijającej się intensywnie przedsiębiorczości oraz uzależnienia od „systemu

pomocy społecznej”. Często bezradność osób, a nawet całych rodzin, generuje długookresowe problemy, do rozwiązania których niezbędna jest interwencja. Gmina Czerwonka w tym zakresie realizuje nie tylko zadania obowiązkowe, ale również prowadzi działania profilaktyczne, prewencyjne.

Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Czerwonka stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Czerwonka. Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych.

W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy. Wnioskowanie szans i zagrożeń w przedstawionej poniżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu konsultacji społecznych, co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla rozwoju danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny.

Mocne cechy polityki społecznej gminy są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego m.in. realizacją strategii społecznej gminy i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie pomocy społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

V. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;</p> <p>Dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego;</p> <p>Promowanie gminy poprzez imprezy lokalne i ponadlokalne;</p> <p>Rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;</p> <p>Doświadczenie gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, w tym z EFS;</p> <p>Koordinacja współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi;</p> <p>Aktywna działalność GKRPA</p> <p>potencjał turystyczny regionu</p> <p>promocja regionu</p> <p>rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>rozwój ekonomii społecznej</p> <p>wsparcie szkoleniowe</p> <p>rozwój przedsiębiorczości</p> <p>rozwój turystyki, agroturystyki</p>	<p>Wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego bezrobocia;</p> <p>Niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych;</p> <p>Niewystarczające formy aktywizacji osób długotrwanie bezrobotnych;</p> <p>Mała aktywność społeczna, brak aktywnych liderów</p> <p>Starzenie się społeczeństwa;</p> <p>Występowanie patologii społecznych;</p> <p>Odpływ młodzieży do większych miast;</p> <p>Brak mieszkań socjalnych;</p> <p>Brak dużych zakładów pracy;</p> <p>Przemoc w rodzinach;</p> <p>Bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego;</p> <p>Narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży;</p> <p>Nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego ze środków centralnych;</p> <p>Wzrastająca liczba osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi;</p> <p>Alkoholizm w wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej;</p> <p>Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na programy profilaktyczne oraz wypoczynek dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych;</p> <p>Wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;</p> <p>Niewystarczające zasoby w zakresie</p>

	<p>profilaktyki i ochrony zdrowia;</p> <p>Nadmierne obciążenie zadaniami administracyjnymi kadry GOPS</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Położenie geograficzne;</p> <p>Walory przyrodniczo – krajobrazowe;</p> <p>Możliwość pozyskiwania dodatkowych środków (fundusze unijne);</p> <p>Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej;</p> <p>Nowy okres finansowania UE 2015-2020 i potencjalne środki na inwestycje i rozwój gminy;</p> <p>Możliwość pozyskania funduszy w ramach programów rządowych;</p>	<p>Niedostosowanie szkolnego systemu do potrzeb lokalnego rynku pracy;</p> <p>Niewystarczające środki przekazywane na integrację i reintegrację zawodową – roboty publiczne, prace społecznie użyteczne;</p> <p>Brak środków na budownictwo społeczne;</p> <p>Emigracja poza gminę i z Polski najbardziej wykształconych i przedsiębiorczych osób w związku z ograniczonymi możliwościami uzyskania pracy, prowadzenia własnej działalności gospodarczej i niskimi zarobkami;</p> <p>Brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek;</p> <p>Brak środków finansowych na realizację ustawowych zadań;</p> <p>Ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;</p> <p>Wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań w skali kraju;</p> <p>Wzrost przestępczości nieletnich;</p> <p>Zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci,</p> <p>Wyludnianie wsi i małych miejscowości</p>

Starzenie się społeczeństwa migracje osób młodych, aktywnych za pracą

Rozwój patologii społecznych, rozbicie więzi rodzinnych, społecznych

Społeczeństwo konsumpcyjne,

W toku diagnozy sformułowano zarówno szanse jak i zagrożenia. W gminie nie powstają większe zakłady pracy. Zauważalny jest odpływ młodych osób z gminy w celu poszukiwania pracy.

VI. Cele strategii

VI.1 Cel główny

Cele szczegółowe zdefiniowano w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy społeczne. W dalszej części dokumentu przedstawiono wskaźniki pomiaru realizacji tych celów oraz planowane działania z nimi związane.

**GMINA CZERWONKA OTWARTA NA PROBLEMY MIESZKAŃCÓW,
DAŻĄCA DO WYRÓWNYWANIA RÓŻNIC
W POZIOMIE JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEZ DZIAŁANIA AKTYWIZUJĄCE,
PREWENCYJNE I INTERWENCYJNE**

Cele szczegółowe:

Cel 1
**Zmniejszenie
liczby osób
zagrożonych
wykluczeniem
społecznym z
powodu bezrobocia**

Cel 2
**Zmniejszenie
dysfunkcji rodzin
poprzez rozwój
zintegrowanego
systemu
przeciwdziałania
uzależnieniom**

Cel 3
**Zwiększenie
uczestnictwa osób
niepełnosprawnych
i przewlekle chorych
w życiu zawodowym
i społecznym poprzez
rozwój zintegrowanego
systemu wsparcia**

VI.2 Cele szczegółowe

Cel nr 1 – Zwiększenie liczby osób aktywnych na rynku pracy			
Działanie:	Rodzaj działania:	Produkt:	Wskaźnik pomiaru celu:
<p>Opracowanie programów i projektów promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.</p> <p>Realizacja prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych robót publicznych.</p> <p>Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	Interwencyjne	<p>Zmniejszenie liczby bezrobotnych i korzystających ze świadczeń.</p> <p>Zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.</p> <p>Wzrost poczucia bezpieczeństwa.</p> <p>Nabywanie umiejętności poszukiwania pracy.</p> <p>Udział w projekcie KIS.</p> <p>Podjęcie zatrudnienia praca na umowę o pracę, staż / przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne.</p>	<p>Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych;</p> <p>Liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia;</p> <p>Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych zasiłków okresowego z powodu bezrobocia;</p>
<p>Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>Zabezpieczenie bezpieczeństwa socjalnego osobom bezrobotnym (pomoc finansowa, pomoc materialna, dożywianie).</p> <p>Upowszechnienie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez</p>	Prewencyjne	<p>Podniesienie kwalifikacji zawodowych ukończenie kursu / szkolenia zawodowego, przekwalifikującego.</p> <p>Podjęcie / kontynuowanie</p>	<p>Liczba osób korzystająca z dofinansowania;</p> <p>Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu</p>

<p>Powiatowy Urząd Pracy.</p> <p>Udzielanie przedsiębiorcom wsparcia finansowego, w związku z tworzeniem miejsc pracy dla osób pozostających bez zatrudnienia.</p> <p>Bieżący monitoring sytuacji osób bezrobotnych, opracowanie wspólnych projektów i programów aktywizacji bezrobotnych.</p>			<p>aktywizacji zawodowej</p> <p>Liczba osób, z którymi został zrealizowany kontrakt socjalny w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.</p>
<p>Wsparcie dla rozwoju wolontariatu.</p> <p>Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.</p> <p>Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia wynikających z ustawy a dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, takich jak m. in.: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, refundację stanowiska pracy, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Inicjowanie oraz organizowanie kontaktów bezrobotnych z pracodawcami (Targi Pracy).</p> <p>Propagowanie idei przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych poprzez udzielenie wsparcia finansowego osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą, założyć spółdzielnię socjalną.</p> <p>Organizację szkoleń przygotowujących</p>	<p>Aktywizacyjne</p>		

merytorycznie osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy.			
Cel 2 - Zmniejszenie dysfunkcji rodzin poprzez rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom			
Działanie:	Rodzaj działania:	Produkt:	Wskaźnik pomiaru celu:
<p>Finansowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym szkolenia członków GKRPA;</p> <p>Dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.</p> <p>Dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.</p> <p>Dofinansowywanie/finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym.</p> <p>Finansowanie grupy wsparcia dla osób</p>	Interwencyjne	<p>Zmniejszenie liczby osób uzależnionych;</p> <p>Zmniejszenie liczby osób współuzależnionych;</p> <p>Zmniejszenie liczby osób dotkniętych problemami społecznymi będącymi konsekwencją uzależnienia: przemoc, bezradność, ubóstwo, bezrobocie, choroby.</p>	<p>Liczba ofiar przemocy domowej, której sprawcami są osoby pod wpływem alkoholu;</p> <p>Liczba interwencji policji do osób pod wpływem alkoholu;</p> <p>Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe przez Sąd;</p> <p>Liczba wniosków</p>

<p>doświadczających przemocy w rodzinie. Prowadzenie indywidualnych konsultacji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p>			<p>wpływających do GKRPA o leczenie odwykowe;</p>
<p>Prowadzenie edukacji publicznej nt. działania alkoholu na organizm człowieka i ryzyka szkód wynikających z różnych wzorów picia (kampanie, ulotki, informacje i artykuły w lokalnej prasie, konferencje i seminaria);</p> <p>Prowadzenie edukacji społecznej nt. zjawiska przemocy w rodzinie (kampanie, ulotki, informacje i artykuły w lokalnej prasie, konferencje i seminaria);</p> <p>Realizacja działań obszarze profilaktyki uniwersalnej kierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i osób pracujących z nieletnimi;</p> <p>Wdrażanie i upowszechnianie rekomendowanych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych;</p> <p>Dofinansowanie imprez bezalkoholowych;</p>	<p>Prewencyjne</p>		<p>Liczba osób kończących terapię odwykową na różnych szczeblach;</p> <p>Liczba wniosków trafiających do GKRPA;</p> <p>Liczba osób uzależnionych trafiających do schroniska dla bezdomnych;</p> <p>Liczba NIEBIESKICH KART;</p> <p>Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia;</p> <p>Liczba osób zgłaszanych do ubezpieczenia zdrowotnego przez Gminę;</p>
	<p>Aktywizacyjne</p>		<p>Liczba przestępstw dokonanych pod</p>

			wpływem alkoholu; Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
Cel 3 - Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu zawodowym i społecznym poprzez rozwój zintegrowanego systemu wsparcia			
Działanie:	Rodzaj działania:	Produkt:	Wskaźnik pomiaru celu:
Rozwój pomocy i samopomocy w zakresie zidentyfikowanych potrzeb w obszarze niepełnosprawności i długotrwałej choroby; Ułatwienie dostępu dla osób niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach pomocy; Poprawa jakości świadczonych usług, skierowanych do osób niepełnosprawnych; Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach i wyjazdach rehabilitacyjnych; Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz podnoszenie ich jakości;	Interwencyjne	Poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego, kulturalnego, rynku pracy i edukacji; Stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb środowisk osób niepełnosprawnych systemu informacji; Umożliwienie zdobycia i utrzymania zatrudnienia oraz podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych;	Liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności; Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi; Liczba osób objętych pomocą wolontarystyczną; Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganiam;
Propagowanie wartości profilaktyki i rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych	Prewencyjne		

i długotrwale chorych;		Większa samodzielność i niezależność osób	Liczba uczestników
<p>Opracowanie programów i projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne;</p> <p>Likwidacja barier w komunikowaniu;</p> <p>Aktywizacja środowiska do wspólnych działań społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych;</p> <p>Rozwój wolontariatu;</p> <p>Zwiększenie dostępności do edukacji dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;</p> <p>Organizacja wydarzeń kulturalno-oświatowych dostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych;</p>	Aktywizacyjne	<p>niepełnosprawnych;</p> <p>Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych;</p> <p>Wzrost świadomości o przysługujących osobom z niepełnosprawnością prawach i obowiązkach;</p> <p>Rozwój nowych form aktywności w działaniu na rzecz osób z niepełnosprawnością;</p> <p>Upowszechnienie wizerunku osób z niepełnosprawnością, jako pełnoprawnych członków społeczności lokalnej.</p>	<p>WTZ; Ośrodkach Wsparcia</p> <p>Liczba osób uczestniczących w działaniach pomocowych i samopomocowych;</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które wzięły udział w programach profilaktycznych.</p>

4. Szczegółowe wskaźniki

Cel nr 1 - Zwiększenie liczby osób aktywnych na rynku pracy		
Wskaźnik pomiaru celu:	Wartość obecna wskaźnika:	Wartość docelowa wskaźnika:
<p>Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych.</p> <p>Liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia.</p> <p>Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych zasiłków okresowego z powodu bezrobocia.</p> <p>Liczba osób korzystająca z dofinansowania.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu aktywizacji zawodowej.</p> <p>Liczba osób, z którymi został zrealizowany kontrakt socjalny w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.</p>	<p>Wartość bazowa – punkt startowy strategii oraz źródło danych;</p> <p>(49%) ogółu korzystających z pomocy społecznej⁶</p>	<p>Mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.</p>
<p>Wstępny sposób weryfikacji wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru:</p> <p>Sprawozdania merytoryczne i finansowe z zakresu realizacji ustawy o pomocy społecznej;</p> <p>Analiza porównawcza (Ocena Zasobów Pomocy Społecznej);</p>		

⁶ Liczba osób wyrażona w procentach obrazuje stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (337) do liczby osób w rodzinach korzystającej z pomocy i wsparcia z systemu pomocy społecznej (681). Dane pochodzą z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok.

Sprawozdania , raporty ewaluacyjne z realizacji projektów z Unii Europejskiej, programów krajowych , wojewódzkich, regionalnych i lokalnych;

Częstotliwość pomiaru: co 12 miesięcy

Cel nr 2 - Zmniejszenie dysfunkcji rodzin poprzez rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom

Wskaźnik pomiaru celu:	Wartość obecna wskaźnika:	Wartość docelowa wskaźnika:
Liczba ofiar przemocy domowej pod wpływem alkoholu; Liczba interwencji policji do osób pod wpływem alkoholu; Liczba nadzorów sądowych nad osobami uzależnionymi; Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe przez Sąd; Liczba wniosków wpływających do GKRPA o leczenie odwykowe; Liczba osób kończących terapię odwykową Liczba wniosków trafiających do GKRPA; Liczba osób uzależnionych trafiających do schroniska dla bezdomnych;	Wartość bazowa – punkt startowy strategii oraz źródło danych; (8%)ogółu korzystających z pomocy społecznej ⁷	Mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.

⁷ Liczba osób wyrażona w procentach obrazuje stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu (53) do liczby osób w rodzinach korzystającej z pomocy i wsparcia z systemu pomocy społecznej (681). Dane pochodzą z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok.

<p>Liczba NIEBIESKICH KART;</p> <p>Liczba osób uzależnionych po terapiach angażujących się w działalność społeczną;</p> <p>Liczba osób zgłaszanych do ubezpieczenia zdrowotnego przez Gminę;</p> <p>Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem alkoholu;</p> <p>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.</p>		
<p>Wstępny sposób weryfikacji wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru:</p> <p>Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;</p> <p>Ocena Zasobów Pomocy Społecznej;</p> <p>Sprawozdanie roczne MPiPS;</p> <p>Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;</p> <p>Częstotliwość pomiaru: co 12 miesięcy</p>		
<p>Cel 3 - Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu zawodowym i społecznym poprzez rozwój zintegrowanego systemu wsparcia</p>		
<p>Wskaźnik pomiaru celu:</p>	<p>Wartość obecna wskaźnika:</p>	<p>Wartość docelowa wskaźnika:</p>

<p>Liczba osób, które skorzystają z poradnictwa;</p> <p>Liczba osób uczestniczących w projektach, działaniach wolontarystycznych, działaniach integracyjnych;</p> <p>Liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;</p> <p>Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;</p> <p>Liczba osób objętych pomocą wolontarystyczną;</p> <p>Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie;</p> <p>Liczba uczestników WTZ;</p> <p>Liczba osób uczestniczących w działaniach pomocowych i samopomocowych;</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które wzięły udział w programach profilaktycznych.</p>	<p>Wartość bazowa – punkt startowy strategii oraz źródło danych,</p> <p>(29%) ogółu korzystających z pomocy społecznej⁸</p>	<p>Mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.</p>
<p>Wstępny sposób weryfikacji wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru:</p> <p>Analiza porównawcza: sprawozdanie z działalności OPS;</p> <p>Sprawozdanie MPiPS;</p> <p>Ocena Zasobów Pomocy Społecznej;</p> <p>Ankieta opracowana na potrzeby ewaluacji działań w projekcie i stopnia osiągnięcia zamierzonego celu</p>		

⁸ Liczba osób wyrażona w procentach obrazuje stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności (200) do liczby osób w rodzinach korzystającej z pomocy i wsparcia z systemu pomocy społecznej (681). Dane pochodzą z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2013 rok.

szczegółowego.

Częstotliwość pomiaru: co 12 miesięcy

VIII. Planowany budżet

W ramach realizacji działań statutowych przewidywane jest pozyskiwanie w znacznym zakresie środków zewnętrznych, w tym działania partnerskie z organizacjami pozarządowymi, będącymi Liderem w realizacji zadań publicznych. Na działania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2020 środki finansowe będą pochodzić z:

- środki z budżetu samorządu gminy i powiatu;
- środki z budżetu samorządu województwa;
- środki własne partnerów biorących udział w realizacji celów Strategii (np. organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych);
- środki z funduszy zewnętrznych, m.in. z fundacji;
- środki z budżetu państwa;
- środki z funduszy krajowych (np. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) oraz - środki pozyskiwane z celowych programów realizowanych na szczeblu krajowym, np. z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Programu „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, Programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania ” i innych, Asystent Rodziny;
- środki z budżetu Unii Europejskiej (z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) w ramach realizacji Programów Operacyjnych.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność. Czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2015 – 2020. Ponadto wysokość środków przeznaczonych na realizację Strategii będzie zależała także od stopnia zaangażowania różnych podmiotów – partnerów realizacji Strategii.

Zakłada się, że cele i działania określone w Strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej gminy i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu gminy w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również podstawą starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie określonych przedsięwzięć. System wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

VIII. Harmonogram

Cel nr 1 - Zwiększenie liczby osób aktywnych na rynku pracy									
Działania opisane przy celu nr 1.	7 lat	■	■	■	■	■	■	■	OPS; PUP; NGO; Jednostki organizacyjne Gminy bezpośrednio zaangażowane w realizację zadań uwzględnionych w strategii;
Cel nr 2 - Zmniejszenie dysfunkcji rodzin poprzez rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom									
Działania opisane przy celu nr 3.	7 lat	■	■	■	■	■	■	■	OPS; PUP GPPZiP; NGO; Szkoły.
Cel 3 - Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu zawodowym i społecznym poprzez									

rozwój zintegrowanego systemu wsparcia										
Działania opisane przy celu nr 4	7 lat	■	■	■	■	■	■	■	■	OPS; NGO' Placówki oświatowe; Służba zdrowia; PCPR.

XI. System wdrażania strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie uzależniona od wielu różnych czynników. Najważniejsze z nich to:

- sytuacja finansowa gminy
- kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania
- aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców gminy. Do poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii winny być przygotowane odrębne programy i projekty. Ich wdrażanie będzie systematycznie monitorowane przez wyznaczonych pracowników odpowiedzialnych za ich realizacji. Systematycznie też prowadzona będzie analiza osiągniętych efektów. Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w strategii będzie prowadzony z upoważnienia Wójta Gminy Czerwonka przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Jako podstawowych partnerów w systemie wdrażania SRPS na chwilę obecną można wymienić:

Powiatowy Urząd Pracy,
Lokalne organizacje pozarządowe,
Jednostki organizacyjne Gminy bezpośrednio zaangażowane w realizację zadań z zakresu pomocy społecznej,
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
Szkoły.

X. Monitoring

Termin okresowego przeglądu:

Raz do roku.

Zadania związane z przeglądem:

Istnieje wiele definicji monitoringu wykorzystywanego przy wdrażaniu programów interwencji publicznej. Można zatem przyjąć na potrzeby niniejszej SPRS, że monitoring – jest to stwierdzenie przy wykorzystaniu wcześniej określonych wskaźników, faktycznego stanu rzeczy (postępów i skutków interwencji publicznej). Jest on prowadzony w sposób ciągły, co w praktyce oznacza regularne sprawdzanie postępów w określonych przedziałach czasowych. Na jego podstawie dokonuje się ocen – ewaluacji.⁹

Mając wyżej przywołaną definicję na uwadze oraz rekomendacje dotyczące wdrażania SRPS, niezbędnym zabiegiem wydaje się być ustanowienie systemu gromadzenia wiążących informacji statystycznych i finansowych. Informacje te powinny dotyczyć i stanowić skwantyfikowany (tj. wyrażony w liczbach) obraz warunków i stanu społecznego gminy oraz skuteczności przyjętych rozwiązań.

Ważnym elementem monitoringu będą wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów szczegółowych. Będą one monitorowane z wykorzystaniem obecnie funkcjonujących dokumentów sprawozdawczych w tym m.in. Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, rocznego sprawozdania z działalności GOPS i innych.

Źródłem danych będą: dane statystyczne GUS, dane jednostek organizacyjnych UG, dane Komendy Policji, PUP, dane ze sprawozdań GOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz NGO.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych, bądź też narastanie niektórych problemów społecznych.

Informacja na temat realizacji strategii będzie przygotowywana w formie raportu rocznego, który powstanie na podstawie sprawozdawczości prowadzonej przez GOPS. Raport może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb.

---

⁹ M. Kozak, A. Pyszkowski, R. Szewczyk Słownik rozwoju regionalnego, *Polska Agencja Rozwoju Regionalnego*, s. 14.

Zarządzanie ryzykiem:

Cel 1 - Zwiększenie liczby osób aktywnych na rynku pracy	
Działanie:	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania:
<p>Sprawny przepływ informacji;</p> <p>Współpraca wszystkich jednostek działających na rzecz SRPS;</p> <p>Wsparcie superwizyjne;</p> <p>Dobór beneficjentów do poszczególnych działań;</p> <p>Podnoszenie kompetencji kadr zaangażowanych w działania;</p> <p>Podział zadań i kompetencji w zależności od możliwości podmiotów zaangażowanych w działania;</p> <p>Bieżący monitoring działań.</p>	<p>Ryzyko zewnętrzne (np. uwarunkowania polityczne, zmiana kryteriów dochodowych, zamrożenie środków finansowych, kryzys gospodarczy);</p> <p>Ryzyko zasobów ludzkich np. (np. jakość wykonywanej pracy ze względu na nadmiar zadań przyporządkowanych poszczególnym pracownikom, wypalenie zawodowe, niesatysfakcjonujące wynagrodzenie);</p> <p>Brak wystarczającej motywacji beneficjentów do udziału w programach, projektach, szkoleniach, brak dodatkowych miejsc pracy, uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej;</p> <p>Brak zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie GMINY, Ośrodka Pomocy Społecznej.</p>
Cel 2 - Zmniejszenie dysfunkcji rodzin poprzez rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom	
Działanie:	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania:
<p>Skuteczność i efektywność działania;</p> <p>Sprawny przepływ informacji, współpraca wszystkich jednostek działających na rzecz SRPS;</p> <p>Dobór beneficjentów do poszczególnych działań;</p> <p>Podnoszenie kompetencji kadr zaangażowanych w działania;</p>	<p>Niska świadomość społeczna problemów związanych z uzależnieniami;</p> <p>Ryzyko zasobów ludzkich np. (np. jakość wykonywanej pracy ze względu na nadmiar zadań przyporządkowanych poszczególnym pracownikom, wypalenie zawodowe, niesatysfakcjonujące wynagrodzenie);</p> <p>Brak wystarczającej motywacji beneficjentów do udziału w programach,</p>

<p>Podział zadań i kompetencji w zależności od możliwości podmiotów zaangażowanych w działania; Bieżący monitoring działań.</p>	<p>projektach, szkoleniach. Niska skuteczność leczenia odwykowego.</p>
<p>Cel 3 - Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu zawodowym i społecznym poprzez rozwój zintegrowanego systemu wsparcia</p>	
<p>Działanie:</p>	<p>Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania:</p>
<p>Dobór beneficjentów do poszczególnych działań; Dobór realizatorów do poszczególnych działań; Racjonalny podział zadań w zależności od możliwości realizacji poprzez poszczególne podmioty; Promocja działań na rzecz kwestii niepełnosprawności; Przekonywanie decydentów o słuszności realizacji poszczególnych działań; Odpowiedzialności i konsekwencji niepodejmowania działań generujących znacznie większe koszty w przyszłości (przy zastosowaniu Kalkulatora Społecznego).</p>	<p>Brak zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie Gminy, OPS; Ryzyko zewnętrzne (zmiana kryteriów dochodowych, zamrożenie środków finansowych, kryzys gospodarczy); Ryzyko zasobów ludzkich np. (np. jakość wykonywanej pracy ze względu na nadmiar zadań przyporządkowanych poszczególnym pracownikom, wypalenie zawodowe, niesatysfakcjonujące wynagrodzenie); Brak wystarczającej motywacji beneficjentów do udziału w programach, projektach, szkoleniach; Duża liczba osób z niepełnosprawnością, jako bariera do uczestniczenia w proponowanych formach wsparcia.</p>

XI. Ewaluacja

Przy wdrażaniu każdego programu strategicznego niezbędna jest ewaluacja. Jest to proces systematyczny w ramach którego ma nastąpić obiektywna ocena Strategii –jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji GSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości. Osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty. Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria. Ewaluacja oceniać będzie wszystkie elementy logiki interwencji Strategii-zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji. Ewaluacja będzie dokonywana w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania strategii, który będzie corocznie w okresie obowiązywania strategii przekazany Radzie Gminy Czerwonka do dnia 30 kwietnia każdego kolejnego roku po zakończeniu roku budżetowego. Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić podstawę do ewentualnego wprowadzenia zmian w Strategii.

Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerwonka na lata 2014-2020 będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Czerwonka nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu pomocy i integracji społecznej. Jest to dokument, którego opracowanie daje wymierne korzyści dla samorządu jak i społeczności lokalnej. Posiadanie strategii jest niejednokrotnie jednym z podstawowych warunków ubiegania się o fundusze strukturalne. Skuteczność wyznaczonych w niej działań będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych jak i aktywnej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych. Strategia będzie podlegała ciągłym zmianom, ponieważ mogą pojawiać się nowe cele, a część straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie wskaźnikiem działań i dążeń społeczności lokalnej do zmiany społecznej.

Zorientowanie strategii na wybranych grupach społecznych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.